

Kiekvienas žmogus, sulaukęs 85 metų amžiaus, savaime sukelia susidomėjimą, — kaip jo gyvenimas, kaip jo sveikata grūdinta tokių metų skaičių atlaikyti.

Zmogus, kuris dalyvavo dviejų revoliucijų sukuriuose, pralindo trijų karų frontą ir kovojo nealaidžiai dėl savo šalies žmonių laisvės ir valstybės atstatymo, tikrai užsitarnauja pagarbos ir sukelfa norą pažinti jo gyvenimą.

Toks yra inžinierius Vladas Sirutavičius, gimęs 1877 m. balandžio 5 d. Kairiškiuose, Tryškių vals. Audringas buvo jo gyvenimas plaukiant ne pasroviui, nerimstant dėl gyvenimo visokeriopų negerovių. Susirūpinęs darbo žmonių ir visos savo tautos geresne ateitimi, jis dar jaunosiose dienose suranda kelią į socialdemokratų sąjungą, kuris kiek anksčiau jau Lietuvos pogrindyje reišėsi.

Studentas technologas tokį pat studentą technologą Petrogradė studijuojantį Stepa Kairį pažino ir kartu su juo sumetė išleisti darbo žmonėms skirtą laikraštį „Darbininkų balsą“. Tai buvo spaudos draudimo metais. Reikėjo drąsos ir sumanymo tokį laikraštį išleisti, jį suredaguoti, prirašyti ir slaptai Lietuvoj platinti, savo laisve rizikuoti. Ar tik laisvė? Ir savo ateitimi, inžinieriaus karjera. Vyras pasiryžęs! Ir išėjo „Darbininkų balsas“, kuris brandino politinę mintį, savo valstybingumą, darbininką susipratimą ir ugdė visuomeninį sąmoningumą.

Dabar visa tai kai kam atrodo menkniekiu, bet anų metų akimis žiūrint, tai buvo drąsuolių, pasiryžusių didžiulis darbas, kuris iki šiol nepraranda savo istorinių bruožų Lietuvos praeičiai pažinti.

Inžinierius Vladas Sirutavičius nebuvo svajotojas. Jis blai viomis akimis žvelgė į Lietuvos gyvenimą. Jis suprato, kad savo šalyje, carinės Rusijos okupuotoje, lietuvių tauta išstumtama iš geresnių ūkininių pozicijų, todėl jos nutautinimas atėjūnams lengvėja. Ir tuo pasunkinamas darbas savo šali išlaisvinti iš okupacijos jungo, kartu ir darbininkų susipratimas sulėtinamas. Be stipresnių savo ūkininių pozicijų krašto bendros ir darbo žmonių gerovės nepakelsi. Jis, kaip inžinierius, nepanūdė už Lietuvos sienų, Rusijoje, susirasti sau darbą. Jis pasilieka Lietuvoj ir savo pastangomis savarankiškai ūkio srityje kuriasi. 1911 m. savo gimimo vietoje, Kairiškiuose, įsteigė kartonui gaminti dirbtuvę. Joje dirbo vietos darbininkai. Nereikėjo jiems svetur darbo ieškoti.

Toji inž. Vl. Sirutavičiaus dirbtuvė garsėjo tuo, kad darbininkai ten turi geresnes darbo atlyginimo sąlygas, negu kur kitur. Deja, Pirmas Pasaulinis karas sugniuždė kitus

jo užsimojimus pramonės statyboj. Bet Lietuvos valstybę atstaciūs, inž. Vl. Sirutavičius, kiek atsipalaidavęs nuo veikimo politikoj, ir vėl metasi į šalies ūkio atstatymo darbą. Atnaujinęs kartono dirbtuvę, ją praplečia ir 1937 m. įkuria „Molio“ bendrovę Daugeliuose. Tai Lietuvoj buvo pirmoji mišrioji akcinė bendrovė, kurios akcijų trečdalis turėjo šiauliu apskrities savivaldybė. Bendrovė gamino plytas ir stogams dengti plyteles. Deja, Antrasis Pasaulinis karas ir šį inž. Vl. Sirutavičiaus darbą niekais pavertė, kaip ir daugelį jo kitų sumanymų Lietuvos pramonės ugdymui.

Čia dienraščio skiltyse visų jo nuveiktų naudingų savo šalies ūkiui darbų ir sumanymų neišvardysi. Tai jau reikalas tų, kas pasimis apie tai atskirai rašyti ir atskiru leidiniu išleisti.

Kaip daugeliui, Lietuvos valstybės naudai veikusių, Maskvos imperalizmui neagentaujančių, taip ir inž. Vl. Sirutavičiui teko iš Lietuvos pasitraukti — tokiam „po šluota“ nuo Kremliaus „svieto lygintojų“ buvo neįmanoma pasislėpti.

Jis pasitraukė į Vakarų, 1950 m. apsigyveno Bostone, Mass. Dirbo kol galėjo. Dabar pensininkas. Dirbo eiliniu darbininku, nes dėl senatvės savo specialybę užsiėmimo negalėjo susirasti. Dirbo, nesiskundė, nedejavo. Priklauso Lietuvos Socialdemokratų Sąjungai ir Lietuvos Darbininkų Draugijai. Ir dabar įdomaus politinio bei visuomeninio klausimais, daug skaito ir kaip ką parašo.

Kaip ir visą savo gyvenimą inž. Vl. Sirutavičius niekad neprarado geros nuotaikos, tikėjimo geresne ateitimi, tokis jis yra ir dabar.

J. Vilkaitis

KELIAS...

(Tęsinys iš 11 pusl.)

vos, drąsos, tėvynės meilės didvyris, savo misiją atlikęs kupinai, teateina gyvas, naujas jėgas žadinąs dideliem darbams, naujus aukurus kurdamas ta pačia amžinąja ugnimi, bežengiant mums į „svarbesnę ateitį, negu praėjus“. Ateitis be abejonės ateičiai yra svarbesnė. Bet nereikėtų užmiršti, kad ir praėjus yra buvusi svarbia ateitimi. Mes visi esame atėję iš praėjus ir sėmę iš jos stiprybės. Ir kiti iš dabartinės praėjus ateis. Jei-gu nebūtų buvę Vytauto Didžiojo, to paties Maironio ir tt. Vasario 16-ji ar rodytų šiandien ateities kelius. Ar dabar būtų reikalo šnekėti apie lietuvišką filmą. Medžiui svarbu ne tik lapoti ir žydėti, bet ir šaknimis raustis į žemę.

„Mintis mintį, kalba kalbą atveda“, sako žmonių išmintis. Tenesirūstina A. Gustaitis, kad aš nuo jo tiesioginės minties būsiu kiek pavazinėjusi į šalis. Mat, kas kam rūpi, apie

tai ir šneka. O iš visa čia pasakyta norėčiau padaryti tokią santrauką.

1. Dabartinius darbus Maironio metais ir visada reikėtų vesti ne per Maironio sukurtus simbolius, bet iš tų simbolių.

2. Dabartiniai naujieji tautodainiai naujais žodžiais, simboliškai veiksmingai, giliai ir sekmingai tepribyla į savo kartos benutautėjančią išei-
vį, besinaudojančią civilizacijos gėrybėmis.

3. Nutautėjimas, apskritai, neateina iš buvimo ar minėjimo senovės, o yra atėjęs ir ateina iš neteisėgai vertinamos naujovės, kuri uždengdama senovę uždengia ir lietuviškumą.

4. Senovę minint ir lyginant su dabartimi, būtina ją nušviesti laiko, vietos, epochos sąvabių ir tautos charakterio atžvilgiu.

5. Jaunimo nutautėjimas didžiausia dalimi yra jų tėvų, vyresniųjų nutautėjimo, tautinio pasyvumo, materializmo, laiko dvasia beęsą lyginio sekimo padarinys.

6. Vaikams gimtosios kalbos specialiai mokytis nereikia: ją išmoka natūraliai savo tėvų lietuviškuose namuose, be jokių vyresniųjų persamų sunkumų.

7. Jeigu nors dešimta dalis tėvų namuose būtų skiriama laiko, rūpesčio, lėšų ir kalbų įgydyti vaikus į tautinę kultūrą, kiek skiriama įgydymui į materializmą, pasėkos būtų visai kitos.

8. Reikėtų pasiklausti mūsų dar idealaus jaunimo, jo tarpe kad ir Jūros Gaišiusytės ir kitų senųjų ir naujųjų ateivių, kas juos išlaikė savo tautoje. Visa išgirsta pasikalbėjimo forma ar kitaip paskelbti spaudoje, vietoj klausinėjus sveti-

mujų, ar verta mums būti savimi ir mokėti tėvų kalbą.

9. Jaunimo lietuviškumui išlaikyti, ugdyti ir gilinti būtinos lietuviškų parapijų ne dvilypės, bet lietuviškos pamaldos, mokyklos, organizacijos, lietuvių raštija tinkamo turinio, parašyta įmanoma bendrine kalba ir vienoda rašyba.

10. Reikalinga tėvų, mokytojų, dvasininkų, vyresnių, vadovų, visuomenės, spaudos tinkama laikysena pavergtos Lietuvos atžvilgiu ir savimi išlikimo reikalui.

11. Kiekvienų metų pradžioje reiktų pasirašyti tiem tam aiškų planą, nustatyti gaires ir numatyti toliau stambesnius reikalus, sukauptus visas gerąsias priemones, jų tarpe ir lietuvišką filmą. Metų pabaigoje daryti auškaitą ne tiek iš skaičiaus posėdžių, kiek ko suvalgyta ir išgerta „blogoj, geroj, žemoj, pakilioj nuotaikoj“ (netaisyklinga), bet kiek pagausėjo mūsų namų knygynai, kiek ir kokių perskaityta knygų, prenumeruota laikraščių, nupirktas meno kūrinių (turiu galvoj lietuvių autorių ir lietuviškais motyvais) ir tt. Apskritai, kiek turima gyvų „dūšių“.

Jeigu jų skaičius didėja ar bent nemažėja — priemonės patenkinamos ar geros; jeigu mažėja — ieškoti veiksmingesnių.

Pabaigoje. A. Gustaitis grįžta prie arklų. „Plėškime lietuviško filmo dirvoną net arklų pagalba“. Aš ir pasitaisau. Žinoma, kad taip. Valio! Išplėštam ar plėšiamam dirvonui vistiek, kurio vardo noragas jį plėšia. O šio arklų jėga neapibrėžta.

Tada „paimsim arklą, knyga, lyra ir eisim Lietuvos ke-
liu!“

Naujienų Antroji Dalis

NR. 613

CHICAGO LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

XVIII METAI

Lietuvos nepriklausomybės laikų ūkininko sodyba

**VADINAMASIS DARBO JĖGOS
GELBĖJIMAS**

(Tai vienas skyrius iš H. Tautvaišienės „Tautų kapi-
nynas Sibiro tundroje“. Apie autorę ir pačią knygęle J. Valaitis Naujienų 96 numeris rašo: „Šios kuklios, bet labai reikšmingos knygelės autorė yra Baisiojo birželio tremtinė H. Tautvaišienė, patekusi į žiauriausią Sibiro šiaurės mirties stovyklą Lenos upės žiotyse. Autorė atvirai ir labai nuodirdžiai atskleidžia tokią šurpulingą tiesą, kad kas knygelę skaitys, tasai bus ne tik tai nustebintas, bet šurpo priblokštas; negalės sąvęs neklausti — ar yra įmanoma, kad tosios nužmogėjusios, bolševikais pasivadinusios būtybės būtų pasiekusios tokį suniekėjimo ir sužvėrėjimo laipsnį?“

Būtinai įsigykite ir perskaitykite „Tautų kapi-
nyną Sibiro tundroje“. Knygelės kaina tik \$1.25. Išleista Amerikos Lietuvių Socialdemokratų Sąjungos Literatūros Fondo lėšomis.)

Buvo vasario mėnesio pradžia. Nors saulė pasirodydavo tik kelioms minutėms, bet aušra ir saulėlydis ilgai neužgesdavo. Vejas didino žiaurųjį šaltį. Keli šimtai Trofimovsko statytojų ir jų vaikų mirė poliarinės nakties metu. Jų lavonai gulėjo nepalaidoti po sniegu prie barako sienų, prie prieangių, prie liginės.

Cinga vis labiau ir labiau plito tarp gyvųjų žmonių, o ver-gų stovyklos viešpačių akivaizdoje buvo didžiojo plano vykdy-mas: reikėjo gelbėti likusių dar gyvų darbo jėgą.

Administracija įsakė valyti barakų patalpas. Aprangą ir

visą kitą mantą įsakė išmesti į sniegą ir iššaldyti. Dabar leido pjaustyti sielių rąstus kurui. Žmonės ėmė tempti į pirtį išdeginti drabužius. Stipresniems davė žvakių, kaip sanitarai ir traukikam (tik sanitarai turėjo teisę gauti žvakių). Pasipainiojus traukikams liginėje, dažnokai juos pastiprindavo amerikiečių vitaminiams.

Pirtis buvo mažytė rąstų trobelė. Priemenėje nusirengus, drabužius reikėjo atiduoti, kad išdegtų skardos spintoje, kur jos iš apačios dažnokai apdegdavo, o iš viršaus tik sušildavo. Šaltesnės pirties patalpų kertės buvo priledėjusios. Kiekvienas pirtyje gaudavo indą su šiltu vandeniu. Čia apsi-
nuogindavo; išvilkus iš apran-gos ir skudurų, žmonių kūnai buvo įvairiausi: vieni tamsūs, panašūs į griaučius; kiti išpampę, jų veiduose po oda buvo matyti vanduo. Daug kas buvo paženklinti didelėmis tam-siais melsvomis cingos dėmėmis, turėjo didelės atviras žai-zdas ant kojų ir ant viso kūno.

Žmonės nuo liemens iki kojų aplipę savo kruvinomis iš-matomis. Žmonės su sutrauk-tais sąnariais; žmonės su utė-
lių lizdais galvos plaukuose. Nepatyręs neįsivaizduoja tų parazitų pavojingumo. Mūsų padėtyje pas nusilpusį utėlės taip greit veisėsi, kad nustelb-davo tokio nelaimingo pasi-priešinimą — nusilpęs žmogus patekdavo visiškai šio gyvio galion.

Negilios nušalimo žaidos ir pūslės buvo įprastos ir maža dėmesio tesukeldavo. Didžiųjų šaltųjų metu kaiku-rių vergų vienur ar kitur ve-

(Tęsinys 2-me pusl.)

Dienu Skeveldros

1. Užu lango pavasaris, o prie-šais mane... okupacijos žiemos ledai, t. y. pora „Literatūros ir Meno“ numerių. Cenzūra (CK ir kt.) veržiasi, kaip ko-kių kartuvių kilpa. Tas pats redaktorius, tie (bemaž) pa-tyš bendradarbiai, bet vadina-mojo „atodrėgio“ nei padujų.

Prieš metus 4-tame psl. bū-davo gabios, pastabios ir taik-lios rankos vedamos pastabos, kurias pasirašydavo Jūsų Pa-lydovas, Dingo! Kažkas (ar ne Kremliaus ranka?) nulydėjo į tylą. Siame „Naujienų“ nr. perspausdinama viena tokia palyda („Apie šešiapėdį jamą su priekaba“), patys Skaityto-jai spřskite ar ir kuo pavo-jingas (okupacijos siautyj) hu-moras su satyra.

Pasirodo, per 1961 m. buvo sudarytos 7 naujos sutartys scenarijams parašyti. Lukins-kas — pažįstamas, Dautartas — taipgi. Jonyno „Nuodėmė ir atleidimas“ („rūsčiai demas-kuojama bažnytinės moralės esmė“), Požera ir kt. Bet ką ten veikia...Gabrilovič ir Ogodnia? Kas jie? Argi dar reikia klaus-ti.

2. Štai „L. ir M.“ Nr. 14. Str. „Naujo etapo slenkstyje“. Tai „LTSR“ (skaityk: okupuotos Lietuvos) kompozitorių sąjun-gos valdybos pirmininko Ed. Balsio pareiškimas pargrįžus iš Maskvos. Ten buvo suvažia-vę visos Rusijos ir jos paverg-tų šalių lojalūs muzikai. Kaip galvoti apie... intelektą, jei i kūrėjo lūpas įdedama tokia vergo keliaklupsta:

„Mus labai sužadino ir į-kvėpė tai, jog suvažiavimo darbe dalyvavo Partijos (P — didžioji! J. C.) ir Vyriausybės (V — didžioji! J. C.) vadovai: susitikimai su jais mums pa-liko neišdildomą įspūdį...“

Ed. Balsys savo pastabas pradeda sena („rusiška“) dai-na: „Muzikos, kaip ir viso tary-binio meno, tikslas — tapti la-bai svarbiu komunistinės vi-suomenės žmogaus auklėjimo faktoriumi“.

Vyriausias metas, kad ir mes (tremties muzikai ir klausyto-jai) šitai įsisąmonintume. Ne kiekvienu „liaudies daina“ yra jau *liaudies!*

O čia žinutė „Kalba praeties liudininkai“. Tai apie mitin-gą „sostinės jaunimui“. Tema: „Jie buvo buržuazinių naciona-listų (skaityk: Partizanų! J. C.) žvėriškumo (skaityk: lais-vės kovos! J.C.) liudininkais“. Be kitų, kalbėjo ir K. Silgalis (operos ir baleto teatro solis-tas), kurio „tėvų nužudė bur-žuaziniai nacionalistai“.

Na, ką gi rašo V. Bložė — poetas, žurnalistas? „Kad srau-tas būtų skaidrus“, t. y. vėl po-

pullarina mintį, kad vieninte-lė poezija šitai yra... „pilieti-nė poezija“, kuri klestėjo as-menybės kulto metais.

3. Pasirodo, per 1961 m. buvo sudarytos 7 naujos sutartys scenarijams parašyti. Lukins-kas — pažįstamas, Dautartas — taipgi. Jonyno „Nuodėmė ir atleidimas“ („rūsčiai demas-kuojama bažnytinės moralės esmė“), Požera ir kt. Bet ką ten veikia...Gabrilovič ir Ogodnia? Kas jie? Argi dar reikia klaus-ti.

4. Pasirodo, per 1961 m. buvo sudarytos 7 naujos sutartys scenarijams parašyti. Lukins-kas — pažįstamas, Dautartas — taipgi. Jonyno „Nuodėmė ir atleidimas“ („rūsčiai demas-kuojama bažnytinės moralės esmė“), Požera ir kt. Bet ką ten veikia...Gabrilovič ir Ogodnia? Kas jie? Argi dar reikia klaus-ti.

5. Pasirodo, per 1961 m. buvo sudarytos 7 naujos sutartys scenarijams parašyti. Lukins-kas — pažįstamas, Dautartas — taipgi. Jonyno „Nuodėmė ir atleidimas“ („rūsčiai demas-kuojama bažnytinės moralės esmė“), Požera ir kt. Bet ką ten veikia...Gabrilovič ir Ogodnia? Kas jie? Argi dar reikia klaus-ti.

Kai į okupuotos Lietuvos ki-no studijas braunasi, Maskvai įsakant, rusai, tai kur lietuvis? „Vienas iš perspektyviškiausių studijos režisierių — V. Zala-kevičius štai jau treči metai nieko nefilmuoja, operatorius A. Mockus išvyko filmuoti į Estiją, dailininkas A. Ničius beveik metus dirbo „Tadžik-filme“.

Toliau pažodžiui rašoma: „Būtina dar kartą pasaky-ti keletą žodžių apie akto-rius. Mes turime gerų, kva-lifikuotų kino aktorių: B. Babkauską, G. Balandytę, St. Petronaitį, D. Bantonį, A. Masiulį, St. Jukną — tai toli gražu nepilnas sąrašas aktorių, kurie jau įsitvirtino ekrane. Tačiau, antra ver-tus, kuo toliau, tuo labiau bus jaučiamas aktorių stoka. Mūsų gamybos apimtis ne-duoda galimybės suburti prie studijos kino aktorių trupę. Bendradarbiavimo su dramos teatrais praktika ro-do, kad dalyvaujantieji fil-mavime aktoriai greitai persiorientuoja, suvokia ekra-

(Tęsinys 2-me pusl.)

NAUMĖ LIŪNAITE

MIELI LIETUVIAI!

Mes, trys Lietuvos dukros — aš, Naumė ir mano draugės Augė ir Skardė — senai ir ilgai gyvenę, bet nepasėję, buvę išvietintos, ilgai ir plačiai klatoje, pastangomis Nado Rastenio, pasiekėme lietuviškąją Čikagą ir viešime „Naujienose“.

Mes norime atvykti į Jūsų namučius ir papasakoti jums savo šurpu-lingus pergyvenimus senovės tremtyje. Iš mūsų sužinosite apie tals lai-kais esantį Bangpūčio dvarą Baltijos dugne, malonią Ravinę, geruosius Ar-dėnus, mūsų gimtinę — Zvyrynę, tų laikų Lietuvą ir didingas „Trijų Ro-zių Šventės“ apeigas.

Mūsų kelionė į Jūsų namučius, buvusi \$5.00, dabar tik \$3.00. Prisiųsk-dami ar sumokėdami „Naujienoms“, 1739 So. Halsted St., Chicago 8, Ill., leisite mums atvykti ir viešėti pas jus.

Iki mielo pasimatymo,

NAUMĖ LIŪNAITE

Apie šešiapėdį Jambą Su Priekaba

Kiekvieną kartą, kai imuosi plunksnos, skaudžiai pergvenu, kad nemoku prabilti eilėmis...

Aš rašyčiau dūtinambus namų valdytojams, sukurčiau odę miesto lėvams už nuširdų ir jautrų rūpinimąsi butų remontu problemomis! Aš...

Bet kas aš?! Juk aš ne poetas. Aš tik mažas palydovas, ketvirtojo puslapio kampionas...

...Šitokios mintys visuomet rankina mane; kai imuosi plunksnos. Ir šį kartą, sėdėdamas prie rašomojo stalo, niūriai žvelgdamas į neprašytą popierį, vėl žiauriai krintau si. Kažkurį tolimą širdies kertelę graužęs kartėlis staiga pavirto apmaudu. Leiskite paklausti, o kuo aš blogesnis?! Kodėl aš negaliu to, ką gali kiti?! Juk ne šventieji puodus lipo! Išmoksiu ir aš! O ta poezija čia pat, Vilniuje! Tik ranką ištiesk! Juk rado ją kiti! Rasiu ir aš!...

Ir radau! Vos spėjęs žengti kelis žingsnius ir atsідiręs netoli Korėjauimo ir Partizanų gatvių sankryžos, pamatiau didelį pano: vaikas sėdi, konservų dėžutę laiko ir šypsoi. O apačioje raudės šviečia:

"Zino naujė ir vaikai — skanis sausi mišiniai".

Trumpai, lakoniškai, prasmingai... Aš, tiesa, nesupratau, kas tie "sausai mišiniai" ir kodėl jie skanis. Bet tai, matyt, paaiškintina tuo, kad aš nei suaugęs, nei vaikas.

Užtat kokia eilėdara! Žinoma, aš sutinku, kad poetas čia padarė kirčiavimo klaidą, kad jo reklamuojami mišiniai yra sausai, o ne "sausai". Tačiau čia jau nieko nepadarysi: menas reikalauja aukų. O aukoti verta! Antai, paukojus nedidele kalbos taisykle, gauta nuostabi pagalbinė priemonė pradedantiems poetams. Ir kokia! Per visą fasadą!

Pirmo pasisekimo padėsinas nutariau ieskoti toliau. Ejau, o mintyse laimiau sau nuosius prekybininkus už tokių svamų jų indelį į mūsų poeziją. Ir tikrai, būčiau paligęs apie jutos geriausios nuomonės, jeigu... jeigu nebūtų tekę akis į akį susidurti su autoin-

spekijos kūryba. Kiekviena jų poezijos eilutė sakytė: nemokšos tie prekybininkai! Formos ir turinio pigmėjai!

Ir, iš tikrųjų, argi nevertos visuotinio pagyrimo ir paskatinimo šitokios eilutės:

J nelaimę veda lengvapėdiškumas, Todėl visiems reikalingas atsargumas!

Prasau atkreipti dėmesį: ne Petru, ne Jonui, o visiems!

Taip sakant, šešiapėdis jambas su priekaba! Monumentalu!

Ir vis dėlto tai dar nėra motopoezijos viršūnė! Išgilinę ir išstudijavęs aukščiau cituotas eiles, aš patyriau, kad jos kreipiasi į skaitytojo protą. Užtat radau tokių, kurios paliečia slapčiausias sielos stygas.

Štai jos:

"Appažiuos! Nė kiek manęs neima baimė, Niekas nenorės dėl manęs sėsti į kalainę".

Na, neaukit, draugai autoinspektoriai. Čia joks šmeižtas! Aš ne nemanau nuslėpti, kad ten, jūsų, parašyta ne "į kalainę", o "į kalėjimą". Bet dabar aš jau turiu šioji tokį patyrimą ir žinau, kad kiekviename eilėraštyje eilutės turi rimuoti. Juk aš tik norėjau jums padėti! Pasiklausykite, koks nuostabus sąskambis: laimė — kalaimė, kalaimė — laimė...

...Atsiprašau, kad trumpam teko nutraukti pokalbį su jumis, brangūs skaitytojai. Bet, patys suprantate: milicijai reiki atsakyti iš karto. Su ja menki juokai, ypač, kai ji sėdi ne ant motociklo, o ant pegaso...

...Taigi, eismo tvarkytojų kūryba mane sužavėjo iki ašarų. Jos užtemdė mano akis... Ačiū taupomajai kasai, kad jos plano, kuris ilgai ilgai kabojo Stalino prospektu ir Sierakauskio gatvių kertėje esančio namo fasade toks didelis! Kitaip būčiau nepamatęs. O kai pamatiau, tai ir praregėjau! Štai, kur tikroji poezija! Štai, kur tikrasis meistriškumas! Ir ritmas, ir rimas — ir, svarbiausia, be jokios pretenzijos į monumentalumą. Kuklu ir nedviprasmiška:

KĄ TAS KURMIS ŽINO

Mokytoja (per gamtos pamokas): — Kurmis yra tiek edrus žvėrukas, kad jis kasdien suėda tiek, kiek jis pats sveria.

Mokinė: — Panele mokytoja, o iš kur kurmis žino, kiek jis sveria.

"J taupomą kasą, jei pinigais dėsi."

Didžiosioms statyboms padėsi...

Didžiai sujaudintas aš nusukubėjau prie artimiausios telefon būdelės, kad sužinočiau autoriaus pavardę. Deja, pavardės sužinoti nepavyko, bet mane užtikrino, kad eiles parašęs kažkoks finansinspektorius... Ir čia aš susūkau:

O, Majakovski! Neveltai tu gyvenai šiame pasaulyje! Tavo pokalbis su finansinspektoriumi apie poeziją pagaliau davė vaisius! Kaip nuosirdžiai tu jį mokel:

"Jums, aišku, žinomas reiškinys "rimai". Saikysim, baigęs eilutę žodžiu "tefa" — Per eilutę skiemenis pakartoje, mes žinome ir statom kokį nors "ramtadrėta-ta".

Ir jis išmoko! Finansinspektorius viskas aišku!

Neveltai kūryba taip ilgai kabojo priešais sostinės Vykdomojo komiteto pastatą. Galėjo jo miesto šeiminkai pasidžiaugti. Aš, jų vietoje būdamas, visus pamašius kūrinius iš miesto surinkčiau ir kur nors arčiau savęs pakabinčiau. Taip sakant, "siekiant pakelti darbuotojų kūrybinį įkvėpimą į aukštesnį lygį". Tada ilgai, nūnai gal susilauktume ir eilinių Vykdomojo komiteto (ne tik Vilniaus m.) sprendimų, prasidedančių, pavyzdžiui, šitaip:

"Klausykitės, pliečiai, šio sprendimo dėl nuo visų namų chahtūros nuėmimo".

Sakote, neišmoks? Išmoks! Juk aš taip pat išmokau...

Jūsų Palydovas

KĄ TAS KURMIS ŽINO

Mokytoja (per gamtos pamokas): — Kurmis yra tiek edrus žvėrukas, kad jis kasdien suėda tiek, kiek jis pats sveria.

Mokinė: — Panele mokytoja, o iš kur kurmis žino, kiek jis sveria.

VADINAMASIS ...

(Tėsinys iš 1-mo pusl.)

džiojimas sutrumpindavo jų kanėias, pagreitindavo jų miršį. Nuakankinti žmonės, kaip išmanydami, slapstėsi, kad nepatektų į šią pirtį.

Prisimenu kai kuriuos barakuose matytus vaizdus, kurių joks žmogus, juos matęs, negalėtų pamiršti. Nors visuose barakuose, mūsų kanėių patalpose, gyvenimo sąlygos buvo beveik vienodos, bet kažkur tie vaizdai buvo šurpulingi. Tamsoje ir šaltyje atlaikę baidyčių Arkties žiemą, dabar nusilpę ir jau nebeapkildami iš savo guolių, žmonės merdėjo. Tokius vaizdus savo akimis matėme patalpose, kuriose buvo sugrūsti suomiai, lietuviai ir žydai.

J kiti patalpus vėdų išlaužėme pro lubas, įtraukdami su savimi sausų sniegą. Visiškoje patalpos tamsoje židinyje žerpėjo žarijos. Visiška tyla. Tik žiebtos saknotos ir dūmas skleidžiančios skalos šviesa kerito ant gulniečio vaiko, apšviestama pilką jo veidą ir visiška juoda nosi. Vaikinas, besigindamas nuo šalčio savo galva buvo apsimaukšlinęs skudurais. Ten pat, vidury patalpos, kelios kitos apvyniotos galvos buvo palinkusios prie gestancio židinio, kuriame spindėjo kelios žarijos. Ir tų žmonių veidai buvo juodi. Nuo saknotų skalų dūmų tie žmonės buvo aprūkę ir pajudavę. Užgesus skalai, uždegėme žvakę. Mirgėjo apšalusių ir apšerkšnėjusių sienos ir lubos. Ir čia žmonių dalis buvo išmirusi. Likusieji dabar turėjo pakankamai vietos ant narų. Viename apšerkšnėjusiame kampe kažkas negarsiai prašneko. Priejome.

"Paimkite jį, paimkite ir išneškite, jis tingėjo, nepadėjo apsirūpinti kuru ir taip dvoikia... utėlėtas..." — buvo girdėti iš kito žmogaus, netoli jaunuolio gulniečio, balsas.

Žvakės šviesoje pamatėme kampe prie apšerkšnėjusių plytų sienos maždaug 17 metų vaikino sunykusį veidą. Pakėlėme skurdžius skarmalus. Jo sulenkti keliai buvo kietai pritraukti prie kėno. Taip pat sulenkto ir pritrauktos alkūnės; jo guolis nuklotas kruvinomis (Tėsinys 4-tam pusl.)

— O man nepatinka tamsos nosis, kurią visur kalšioji, ir labai nenūsi jį kiek modifikuoti — nemeičiai atsako jis.

4.

Kai vartau spaudą iš anapus geležinės uždangos, visada prisimenu Paul Leautand pastaba:

— Nieko gyvenime negalima sau pasivieinti: nei tėvų, nei tėvynės, nei charakterio, nei karjeros, nei draugų, nei meilužių, nei mirties. Visiškai atsitiktinamas. Visuotinė neatsakomybė. J. Cienas

KELIAS ...

(Tėsinys iš 10-to pusl.)

krašto iki nepriklausomybės sustabdymo skurdą, — būtų nusikaltimas. Kiek pažįstu Lietuvos, šiaudinių bakūžių visai neišvydau, tik šiaudiniai stogai, kurie net dabar ir šiame krašte brangiau kaštuoti (taip paaiškino vienas žinovas), negu stogai dengiami visokia sintetinė medžiaga. Molinės bakūžės buvo retenybė, atsitiktinumas ir tai tik tenai, kur gyventa ne lietuvų: vieno kito dvaro kumetynas ar kolonistų tarpe. Taip pat išvarčiau P. Galaunės Lietuvos liaudies menų ir kitas net dabar iš Lietuvos gautas knygas - albumus, bet ne pastipusios molinės bakūžės neradau. Galaunės Liaudies mene pusl 44, tarp ko kita, taip pasakytą: "Plėsti Lietuvos statybą į vainiką leisdavo medžio medžiagos gausumas". Jeigu molis būtų buvęs Lietuvai būdinga, manau bolsėvikai būtinai būtų parodę dar pabrėždami ir suradę giminingumo su Ukraina. Suvalky krašte yra buvusį tik molinių pirtų, kur džiovinavo ir mindavo linus. Aš čia visai nesimuolinų ar medinių bakūžių nustatyti pranašumo, bet tik priminti, kaip būta. Lietuvos medinės bakūžės lyg namos to paties Galaunės su kintų kraštų bakūžėmis — Vokietijos, šiaurės Prancūzijos, Norvegijos ir tt. — neišaina Lietuvos nenaudai. Tai už ką kalbėtų lyginimas su Lenkijos bakūžėmis. Ukrainos "mazaukom", kad ir su šio krašto dabartiniais miestų lūšnynais ir tt. Čikagos miesto galva žada nuo dabar per penkerius metus juos panaikinti. Salfia naujaisiu, iškiliasiu pastatų ir turtingiausių vietovių, kurias lietuviai mėgsta kelaudami fotografuoti, galėtų atminimui ir kokią bakūžę nusukti, ar Čikagoje esantį kokį spaudos kioską.

Nepriklausomybės laikais, ypač į pabaigą, miestų ir kaimų išvaizda buvo taip pakitusi, kad didžiulį gyvenamųjų namų būtų pernelyg neteisinga bakūžėmis vadinti tokia prasme.

Taigi kur tų bakūžių nėra! Tačiau kiti tautų jaunimas (ir senimas) dėl jų buvimo iš savo tautos nebėga į kitą, kurioje taip pat yra bakūžių ir dar kokių! Ne be reikalo ir Kauno pakraščio bakūžės buvo vadinamos brazilkomis. Tai kodėl mus turėtų baidyti savo krašto "bakūžės", o svetimos — ne? Iš to išeity dar vienas mažmožis: lietuviai išemigravę į bakūžėmis, net švendrinėmis, turtingus kraštus, turėtų būti visiška apdrausai nuo nutautėjimo. O taip, kaip žinome, nėra. Tuo ir noriu pasakyti, kad ne bakūžių minėjimas ar jų buvimas yra nutautėjimo didžioji priežastis. Tačiau jų specialiai minėti, — visai teisingai A. G. sako, — ta prasme, kaip dabar senimas, žinoma ne visas, jas mini nėra reikalo. "Tai, vaikai, kokiose

rezidencijose mes čia gyvename! Ne tokioj bakūžėje, kaip Lietuvoje!" Tuo tarpu toj naujovioj rezidencijoje ne tik Maironiti vietos nėra, bet moderniška naujovioj knygai, kuri turėtų būti pripažinta proforengai su pripažįstama ir naudojama civilizacijos naujove ir gerove. Nutautėjimas čia ne tiek iš bakūžių, kiek iš rezidencijų.

Trinčiai, Drobiniai lininiai pusšvarkiai ar švarkai, pasiūti iš andeklo, išausto per tris nyltis, iš ploniau ar storiau suverptų siūlų. Tai grynai darbinis drabužis, kuriuo užsiviekama nuo dulkių, purkšnos, saulės kaitros ir kai vienmarškiniam per salta, — nelyginant dabartinis "lietpaltis". Trinčiai ne tas, kas rusų "rubaška", ilgi perjuosiami marškiniai — jų išėginis apdaras. Pagal tai buvo sukurta ir senosios rusų kariuomenės baltos tautinės "rubaškos" ir aukštųjų karininkų pusšvarkiai su antpečiais (pamatykime Stalino Jaltos konferencijoje), ir gimnazistų uniformos viršutinė dalis...

Lietuvių trinčiai, dar sykį pabrėžiu, grynai darbinis apdaras. Išėginis turėjo kitus. Sunku suprasti, kodėl šį drabužį vien tik paminėjus būtų jaunimo pabaitymas. "O beržaičiai kaip žemaičiai su trinčiais apsirėdę, į pašones įsiremę." Mes vis kartojame: "Jaunimas Lietuvos nematė". Jeigu nematė Lietuvos, tai nematė nė trinčių. Kas būtų jam tokia neteisinga prasme apie trinčius išaiškines ir juos padaręs baidyklę? Tuo tarpu šiame krašte kad ir j mclynas "brezntines" kelnes, nė kiek nepranašesnes už trinčius, noriai lipa ne tik jaunimas, moksliviai, merginos (dabar jau ne), bet ir senimas, ir jos yra ne pabaitymas, bet prisiviliojimas. Svarbiausia, kad jos neklūdo sėdėti automobiliuje ar lėktuve.

Baltų trinčių, kurie čia net iškilminio apdaro pareigas čia, betgi nesibaidoma. Matome jais vilkintčius jaunavedžius, matėm per dainų šventę — dirigentus ir tt. Kodėl nesibaidoma? Tur būt todėl, kad jie vaizduoja amerikietiška tautinį drabužį.

Panašiai įmanoma įstatyti į tautų gyvenimo eseną ir kitas senienas: klumpes, sporto įrankį ietį ir kita. O svarbiausia tai,

ko šis kraštas neturi: sava kalba, tautinė kultūra, istorija, visokia pažanga padaryta nepriklausomybės laikais, ir taip be galo. Jaunimą ir lietuviškas durniška naujovioj knygai, kuri turėtų būti pripažinta proforengai su pripažįstama ir naudojama civilizacijos naujove ir gerove. Nutautėjimas čia ne tiek iš bakūžių, kiek iš rezidencijų.

Nesupraskime, kad čia specialiai peršamos "senienos". Anaipol. Tai būtų prieštaravimas ir Maironiui, iš kurio kūrybos veržiasi kūrybinga, pažangi, kovinga, drąsi tautinė dvasia "pajudinkim žeme". Bet niekur nėra pasakęs, kad tos lietuviškos upės, ar ji tekėtų savo krašte, ar tarp svetimų upių, nereikia reguliuoti. "Prikelkim darbas Gedimino tėvynę" Štai kur ji turi tekėti.

Grįžtant prie lietuviško filmo. Nors labai pavėlavus, tai

bent Maironio metais reikėtų pradėti organizuoti. Jis būtų tautos dainiaus paskleisčių ir būvusių priimtų simbolių naujos tekamės dar viena srovė. Ar jis, būdamas lietuviškas ir "kuklūs" kaip sako A. G., bus mums rūpimu klausimu veiksmingas ir pajėgus konkuruoti su čionykščiais kino teatrais ir televizija, neturėtų būti atsizvelgta, kaip neatsizvelgia rašytojai dabartinėse aukštes civilizacijos baises nepalankioje sąlygose vis dar išsiųsdami vieną kitą knygą pasizmonėti, anot P. Vaičiūčio. Filmas būtų reikšminga sukurti nors tik todėl, kad jis liktų vaizdiniu dokumentu ateičiai apie mūsų čia činamą keltą, nekaltant apie kiltą.

Maironis pats būdamas komo. Nors labai pavėlavus, tai (Tėsinys 12-me pusl.)

COSMOS TRAVEL BUREAU
PIONIERIUS KELIONIŲ SRITYJE • DAUGIAUSIAI PATYRĘS RUOSIANI IŠVYKAS I USSR IR RYTŲ EUROPOS KRASTUS

Mes parūpiname visas į USSR asmenims, kurie į čia atvyko per ar po II Pasaulinio karo ir dabar yra JAV-bių piliečiai.

AR JUS NORITE ATSIKVIESTI SAVO GIMINES IŠ USSR? — SUSIZINOKITE SU COSMOS

COSMOS TRAVEL BUREAU
45 WEST 45th ST., NEW YORK 36, N. Y. — Tel. CI 5-7711

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE SAVO NAMO INSULIACIJOS PROBLEMAS. Dabar yra laikas tinkamas įrengti savo namų vasarai ir žiemai.

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasitikimo 4-1 rėšles stako lentų ir namams medžiagų.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET — Tel: VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

VACLOVO BIRŽISKOS KNYGOS

"Naujienose" galima gauti šias prof. Vaclovo Biržiskos liuanistines knygas:

1. Senųjų lietuviškų knygų istorija, I dalis. 208 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
2. Senųjų lietuviškų knygų istorija, II dalis. 226 pusl.	\$2.00
kietais viršeliais	\$3.00
3. Aleksandrynas, senųjų lietuvių rašytojų, rašiusių prieš 1365 m., biografijos, bibliografijos ir biobibliografijos. I tomas, 431 pusl., kietai viršeliai.	\$7.50
4. Praveries pabiro, rinkinys straipsnių iš Lietuvos praeities. 382 pusl., kietai viršeliai.	\$6.50

Čia suminėtas knygas pasiusime paštu, jei nurodytas pinigų sumas čekiu ar Money Orderiu paštuše tokiu adresu: "NAUJIENOS", 1739 So. HALSTED STREET CHICAGO 8, ILLINOIS, USA.

DIENŲ SKEVELDROS

(Tėsinys iš 1-mo puslapio)

no specifika. Keblumą sudaro organizaciniai klausimai — teatrai turi spektaklius, gastroles, savo planus. Aktorių kolektyvas, kaip taisyklė, yra užimtas spektakliuose, dubleriai praktikuojami retai. Mums pasikvietus pora žmonių — grūva teatro repertuaras. Kultūros ministerija žadėjo studijai 10 aktorijų etaty, kuriuos buvo keitinama padalinti tiems teatrams, kurių aktoriai daugiausia užimti filmavimuose.

se: tad būtų galima panaudoti dublerius ir daryti pareiktimus spektakliuose. Šis projektas dėl nežinomų priežasčių sužlugdo.

Bet ir tokia priemonė visiška problema neišspręsta. Vienu metu buvo galvojama steigti saviveiklę kino aktorijų studiją. Užmojis sužlugdo, dar nepasiekęs organizacinės studijos.

Dar žvilgtelkime į Alb. Zukausko "Aukštyn, gilyn, plautyn". Gėdi, klaidingos klėbonas Povelonis ir vikaras Burneikas "ne retai vartydavosi pūky pataluose" ir... "jiems ne-

leido užmigti mintis, kaip čia apgavus Tarybų valstybę". Pacituokime:

— Ak, ta ateitis! Kokia ji mesinanti! — Dama užlaužia ant suvelto kuodo rankas, padodo skustas pažastis, pasitūžo, vangiai atsidūsta. — Kartais pabundu ir jau nežiniau.

Dar viena pastraipa:

— Man nepatinka tamsos svajonių būdas, — pareiškiau buvusiam bičiuliui, vienos butų vedėjui, kažkaip rūšėiui, beveik su nirtuliu kraustančiam baldus į naują dviaukštę pilk pataluose" ir... "jiems ne-

— O man nepatinka tamsos nosis, kurią visur kalšioji, ir labai nenūsi jį kiek modifikuoti — nemeičiai atsako jis.

4.

Kai vartau spaudą iš anapus geležinės uždangos, visada prisimenu Paul Leautand pastaba:

— Nieko gyvenime negalima sau pasivieinti: nei tėvų, nei tėvynės, nei charakterio, nei karjeros, nei draugų, nei meilužių, nei mirties. Visiškai atsitiktinamas. Visuotinė neatsakomybė. J. Cienas

PIRMAUJANTI DESRŲ PREKYBA NEW YORKE
Vokiškos specialybės

SHALLER & WEBER

Augščiausios kokybės produktai

IVAIRUS MĖSOS PRODUKTAI • MESA VIRIMUI IR KEPIMUI • DESRELES • KUMPIAI.

6 DIDŽIULĖS KRAUTUVĖS 6

NEW YORKE — 1654 2nd Ave. (85-86 St.). TR 9-3047	HEMPSTEADE — 310 Front Street. IV 3-5540
RIDGEWOOD — 56-54 Myrtle Avenue VA 1-7058	FLUSHING — 41-06 Main Street. HI 5-2552
ASTORIOJE — 28-28 Seaway Street. AS 4-3210	JACKSON HEIGHTS — 82-10 37th Ave. DE 5-1154

11 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 28, 1962

VADINAMASIS ...

(Atkelta iš 2-ro psl.)

išmatomis. Kai tik nešėjos at-sargiai prie jo prisilietė, nelai-mingasis pradėjo garsiai vai-ti, nesileido pakeliamas. Paė-mėme mes jį su visais skarma-lais, kuriuose jis gulėjo, užri-tinome jo sulankstytą kūną ant ligininės paklodės ir ištraukė-me jį pro lubų skylę. Velkamas į izoliatorių mūsų pacientas vis vaitojo ir ytaiojo.

Mums grįžtant iš ligininės, daktarė įsakė išvežti iš ligo-ninės mūsų patalpų gyvento-ją valstietę Daunię, persir-gusią šiltine. Moteriškė labai prašė:

"Daktare, neišrašykite ma-ņes, man taip skauda rankas, aš adatos jose neišlaikysiu..." Po persirgtos šiltinės kaži-nkodėl čia visiems geldavo ko-jų ir rankų pirštus.

"Adatos tu neišlaikysi, bet kastuvą taip", — atkirto daktarė.

Aš nenoriu ir nedrįstu smer-kti daktarės, nes ji, jauna gy-dytoja, negalėjo savo sunkių pareigų atlikti tokiose nepa-prastai sunkiose sąlygose (be reikalingų priemonių); tačiau šių žodžių ji galėjo ir nesakyti.

Parvežėme moterį — liginį ir baraką. Savo dukters Daunię ant narų jau nebesurado; jos vienintelis sūnelis Jurgytis buvo izoliatoriuje. Kitas 3 me-tų berniukas, prieš čion atvyks-tant, mirė Altajaus sovechoje, kur pati savo rankomis turėjo jį užkasti, nes tu, kurie jai bū-tų galėję padėti, neatleido iš darbų. Jos vyras mirė Kansko kalėjime. Penkeriems metams po šio įvykio praslinkus, Lenos upėje paskendo jos Jurgytis.

Is to paties trobesio, iš kurio išgabėnom 17 m. utėlėtą ir nu-silpusį jaunuolį, turėjome iš-vežti dar ir mirusius. Nors per šį laiką buvom pripatę prie minties, kad ryt ar poryt mes pačios mirsime, bet aš visuo-met baisiai bijojau prisilietiti prie lavonų. Tad susiradau priežastį ir palikau trumpam laikui savo pareigų draugas. Dabar aš dirbau barakų valy-mo darbus.

Už priešingo namo bestovė-dama, mačiau, kaip žmonės, ant barako lubų stovėdami, pro angą, kaip iš šulinio, trau-kė moters G. lavoną. Jos gal-va buvo neapdengta. Mirusios veidas buvo didelių skausmų išvogtas. Vėjas draikė josios plaukus.

Tuo pat metu pro šalį ėjo žvejybos ir prekybos direktoriai. Nenutraukdami savo pa-šnekėsio, metė abejingą žvilgs-nį į tempiamą moters lavoną; jie ramiausiai, tarsi nieko ne-pastebėję, nudūlino toliau. Jie gi buvo kits kitam svetimi ir, gal būt, bijojo parodyti užuo-jautos mums, pasmerktiems žmonėms. Jie gerai žinojo, kad prie šios bailių valdžios greit patys gali patekti mūsų padė-tin.

Moters Ganzos iš Klaipėdos sūnus gulėjo ligininėje su nu-4 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 28, 1962

šalusia kojos krlnimi. Jos vy-ras Krasnojarsko vergų sto-vykloje didelį vargą vargo.

Valėme lentų barakus, ku-rių galinės patalpos buvo ypa-tingai apledėjusios. Lauke šal-tis siekė —50° C (-58° F). Kai užkurdavo geležinę kros-nelę, ledas tirpdavo ir vanduo iš lubų srovėmis bėgdavo į pa-talpą. Pirties patalpos buvo per mažos, kad būtų galima mūsų valomų patalpų palie-gėlius visus vienu kartu į jas sutalpinti. Tad likusieji nega-lėjo niekur nuo varvancio van-dens pasislėpti. Tik grubi iron-ija buvo šilkinis skėtis, kurį ant savo galvos buvo išskėtusi viena bejėgė skuduruose iš-saldyti visų mirusiųjų ir pirt-yje patalpintųjų dvokiančius skudurus ir drabužius. Šie daiktai mūsų nebejaudino, nes pačios buvome užimtos savo gyvybės gelbėjimu.

Kai aš išmečiau į sniegą ka-žinkieno vatinką, jis didelia-me šaltyje staiga nubalo nuo gausybės sušalusių utėlių. Bu-vo taip šlykštu, jog atrode, kad nustojau kvėpuoti. Metant šį vatinką, iš jo kišenės iškrito daug sovietų valstybės loteri-jos bilietai. Taigi, vatinkas priklausė tikram Rusijos gy-ventojui.

Nuėjome į kitas patalpas. Ir čia iš apšilusių lubų varvė-jo, bet kiek mažiau, nes dalis ledo jau buvo nutirpusi. Su smilkstančiomis skalomis pa-paskendusios dūmuose čia iš-lėto, kaip dvasios, judėjo mo-terys, besiruošamos į pirtį. Netoli nuo ugniakuro ant narų krašto gulėjo cingos parblok-tas vidutinio ūgio kūnas. Koj-jos buvo uždenotos, krūtinė ir pilvas ištinę, galva pritraukta prie kūno, liesos plonos ran-kos atrode lyg pridėtos, pilkas veidas sutinęs, akys užmerk-tos, dantys sukąsti, lūpos apke-pusios sudžiūvusiu krauju. Ma-tyt, jis dar buvo kiek gyvas, nes utėlės knibždėjo jo anta-kiuose ir blakstienose, smilk-niuose ir rapoje kakta. Prie ki-os šviesos mes tik tiek galė-jome įžiūrėti.

Šiose šiurpiose mūsų gyve-nimo sąlygose ir mirštančiųjų aplinkoje man beveik neteko matyti verkiančių žmonių, bet, jei kas pravirkdavo, tokį ma-čiusieji negalėdavo pamiršti — raudos garsų bei verkiančio veido išraiškos. Sukniubusi ant šio pusgyvio vaikinio, kartoda-ma Eino vardą, verkė jo mo-tina. Į baraką atėjusi felcerė liginioi išvirkštė vaistų ir tuo-jau išėjo.

Vėlokai vakare brigadinin-kas pasiumtė mus išvežti tu-ščiame mediniame pastate pa-likty nusilpusį žmogų. Šio pa-stato - barako gyventojai dalis išmirė. Likusieji buvo išėję į kitas patalpas. Todėl ši pata-lpa buvo ištuštėjusi. Menka žvakės šviesa apšvietė erdvią tuščią patalpą. Sniegotoje asloje prie užšalusios geležinės krosnelės gulėjo žmogysta. Nu-slydusi ausinė kepturė atsklei-dė gausių plaukų jaunos mo-ters galvą. Jos rankos buvo iš-tiestos krosnelės link — ieško-

ta šilumos išraustuose židinio pelenuose. Iš aprangos buvo matyt, kad moteris bus dirbusi kurį nors svarbesnį darbą, nes turėjo vata pamuštas kelnes ir "fufaišką" (vatinką). Bu-vome tik dvi moterys - prista-tytojos. Sukaupusios visas savo jėgas, užkėlėme nelaimingąją ant antklodės, suvystėme, iš-trukėme laukan ir paguldėme ant rogių.

Mes nežinojome, į kurią pusę ją vežti. Sniegas, masėmis kris-damas į akis, sunkino mūsų orientaciją. Žinojome, kad ne-galime jos gabenti į pirtį, nes jau vėlu — pirtis nebeveikė, o izoliatorius — sausakimšai prigriūstas. Tad vežėm ją ligo-ninėn. Bet ir ligininėje nebu-vo laisvos vietelės, — paliko-me ją koridoriuje pasodintą ant rogių.

Moteris buvo utėlėm apteku-si, cingos ir šalčio nukankinta. Ji kalbėjo rusiškai. Klausėme: "Kaip tu, šio krašto laisvasis žmogus, į čia atklydai?" Ji sa-kė, esanti iš Jakutsko. Prikal-bėta čion atvykti. Direktorius šnekėjo, kad čia esą daug žu-nyvų, už didesnes mokėsią dang-pinigių, o mažųjų esą tiek, kad per jas būsią galima vaikščioti. Mieste, esą, stige maisto, todėl ji paklausiusi ir čion, į šiaurę, atvykusi. Žvejyba buvo nesėk-minga: mažai uždirbusi ir jau seniai nebegalinti išpirkti mai-sto kortelės. Apie žuvį, esą, netenka nė kalbėti. Už ją mo-teris gavusi maistą iš bendro katilo. Šimpi buvo išvaizda, bet jos balsas buvo skambus. Matyt, būta stiprios sveikatos žmogaus. Vėliau aš ją mačiau mirusią.

Sanitarės mums rodė kairu-rių "prikalbtųjų" tėvų - jaku-tių vaikus. Jiems cinga iškrai-pė burnas. Jie valiodami kvė-ko pavo pro sukąstus dantis. Ati-darius lūpas, buvo matomi kraujuoją dantų smegenys. "Prikalbtųjų" bei suagituotų Sibiro krašto žmonių Trofi-movske buvo nedaug. Bet čia buvusieji riebiais keiksmiais apgalvestavo, kad patikėjo gra-žiems savo viršinių pažā-dams ir čion atvyko. "Už ką mes kovojame?" — šnekėjo jie. "Ar ne vistiek, kas mus į ožio ragą lenkia, — privatus savininkas ar darbininkų val-s-tybės direktorius?"

Dotnuvos Žemės Ekio Aka-demijos rektorius prof. V. Vil-kaitis dirbo tundroje prie sa-manų rinkimo. Prieš poliaria-nėms naktims prasidedant, jis ir jo šeima, žmona (pedagogė), 12 m. amžiaus sūnus ir 8 m. duktė, buvo pasiūstį saugoti susūdytų žuvų statinių. Sandė-lis buvo už kilometrą nuo nau-jai pastatytos sodybos. Ten buvo vieniša lentų sukaltą pa-staifūrė ir iki pusės smėlyje — samanų sargo buveinė.

Direktorius buvo žadėjęs ateityje įrengti prof. Vilkaičio vadovaujamą šiltnamį Trofi-movske, bet tas pats direkto-rius nepasirūpino, kad profeso-rius išliktų gyvas. Profesorius taip pat mirė bado mirtimi, besistengdamas jam priklaus-iančių deonos gabaliuku išlai-kyti savo vaikų gyvybę. Jis

mirė cingos susuktais sąnariais, utėlių suėstas. Žuvį saugodami Vilkaičiai negalėjo jąja pasi-naudoti savo ir savo šeimos gyvybei išlaikyti.

Kankinio profesoriaus sūna-riai buvo jau sustingę, bet jis dar su viltimi kalbėjo apie paskutinę svajonę, — kad cin-gos susuktam, dėžėn patalpin-tam leistų jam grįžti į savo tė-vynę.

Siautėjo vidutinė sniego au-dra, kai prof. Vilkaičio palai-klus nutempėme į kapinių vie-tą ir paguldėme sniege prie kaitų nukankintų vergų. Tautiečiai išprašė iš direktoriaus lentų profesoriaus karstui. Jo sūnus buvo labai jautrios pri-gimties. Jis visuomet stengda-vosi kam nors padėti. Jis dir-bio statinių dirbtuvėse. Prie šio darbo buvo pristatyti atvežtie-ji jauni jakulai. Jų tėvams iš-mirus kolechozuose, jaunieji, pabėgę į miestą, kur gyveno klajoklių gyvenimą. Paminėti-ni jų papročiai: kankinti savo draugą, atfininėti alkanam duoną, drabužį; muštis, žalo-ti peiliais ar dideliame šaltyje kurį nors saviškį išstumti iš patalpų. Savo žiauraus meistro jie nebijodavo, bet jaunąjį Vil-kaičį jie mylėjo ir jo neužka-binėdavo. Šešeriems metams praslinkus, pakrikusi nervais, cingos žaidžų nukankinta Ja-kutske mirė prof. Vilkaičio žmona.

(Bus daugiau)

Nauja moofis ir tabletės atnaujina vištį kėndantiems nuo

Arthritis - Rheumatism Si nauja kombinacija, AMERPOL skubiai palengvina sąnarių uždegimo sukeltą skausmą, paraudiną ir sumažina skaudančių raumėnų sutinimą, kuri sukelia arthritą ir reumatizmas. Mostis, 98c. Tabletės \$3.50 pas jėsu vaistininką.

CHICAGOS ŠVARIASIAS IR MODERNISKIAUSIAS DARZAS BUČODARZAS WILLOW WEST INN AND PICNIC GROVE 83rd and Willow Springs Road WILLOW SPRINGS, ILL.

MOVING Apdrauštas porkraustymas iš įvairių atstumu. ANTANAS VILIMAS 3415 So. Lituania Avenue Tel.: Frontier 6-1882

PERKRAUSTYMAI MOVING Leidimai — Pilna apdrauda ŽEMA KAINA R. Š E R E N A S 2047 W. 67th Pl. WAlbraok 5-8063

SOPHIE BARCUS RADIOJO ŠEIMOS VALANDOS Visos programos iš WOPA, 1490 kil. AM. 102-7 FM. Lietuvių kalba: kasdien nuo pirma-dienio iki penktadienio 10-11 val. ryto. — Šeštadienį ir sek-madienį nuo 8:00 iki 9:30 val. ryto. Vakaruškos: pirmadieniais 7 v. v. Tel.: HEMlock 4-2413 7159 SO. MAPLEWOOD AVE. CHICAGO 29, ILL.

P. MATTHEUS

VILKINIS ŠUO

Ponas Bomanas vėlai grįžo iš klubo. Buvo mėnesiena, bet ponui Bomanui takas kažko-dėl atrode labai vingiuotas ir nelygus. Kaip ten bebūtų bu-vg, bet ponas Bomanas ėjo ne Euklido tiese.

Pono Bomano namas buvo netoli upės ir taip pat netoli zoologijos sodo. Tai nebuvo tikras namas, tai kadaise bu-vo altana iš faneros. Nors da-bar ji buvo kiek sustiprinta plytomis ir lentomis, bet ponų Bomanų bute netrūko gryno oro. Kambarys, virtuvė, nedidelė priemenė — jauku ir pa-kankamai erdvu. Bomanai ne turėjo vaikų, o vilkinis šuo Oskaras gyveno priemenėje.

Tiesa, čia pat greta namo buvo tvartas, kur buvo sukrau-ta malkų, kastuvų, grėblių, sen-nyvų indų ir šiaip visokio laužo. Ponų Bomanų "sodas" buvo aptvertas paties savininko pa-daryta tvora.

Ponas Bomanas atidarė var-telius ir, nustatęs kryptį tie-siai į namo duris, pamėgino nugalėti atstumą, pasinaudo-damas inercijos dėsnium. Visi žino, kad pagal šį nelemtąjį dėsnį kūnai stengiasi neiškryp-ti iš tiesaus kelio.

Bet ponas Bomanas nespėjo išnaudoti visos inercijos ir stai-ga sustojo, tiesa, kiek pasvy-ravęs vietoje. Kampe, tarp na-mo durų ir tvarto, tupėjo pil-kas vilkinis šuo.

— Oskaras! Nagi, kas čia dabar? — užkimusių balsu su-šnibzdė ponas Bomanas. — Ar ponia tave išvijo iš namų? Kodėl?

Ponas Bomanas buvo labai nustebęs.

— Keista! Argi tu manęs ne-pažįsti, Oskarai? — paklausė ponas Bomanas jau kiek gar-siau ir priėjo arčiau. — Eik šen, eik šen!

Šuo suarzgė ir išsišiepė, jo akys piktai sužibo.

Pono Bomano nustebimas virto įnirtimi.

— Oskarai! Tu drįsti rodyti man dantis ir urgti? Palauk, prakeiktas šunpalaiiki, aš tau išvarysiu ožius!

Ponas Bomanas buvo stam-bus ir labai stiprus vyras. Įsiu-timas jį akimirka prablaivi-no. Ponui Bomanui jau nebe-rūpėjo inercija. Akies mirks-niu jis čiupo Oskarą už spran-dō ir, sviedęs pro duris į tvar-tą, užtrenkė duris.

— Pasiutęs rupūziokas, — pasipiktinę pasakė ponas Bo-manas: — Na, palauk, aš tau ryt išpersiu kailį taip, kad ir stipdamas atsimsinsi!

Ponas Bomanas atidarė savo namo duris ir apstulbo: iš prie-menės kampo išsoko Oskaras ir vingindamas uodegą džiaug-smingai ėmė šokinėti aplink savo šeiminką.

— Ponia! Kas gi čia? — su-klėkė ponas Bomanas ir per-braukė virpančia ranka per kaktą. — Dar vienas? Kaip čia gali būti? O, Viešpatie, Jė-zau Kristau! Šeši vyšninės ir

keturi slyvinės! Juk tai ne ka-žin kiek... Gali pasvyruoti, bet protas... O, Viešpatie!

Pono Bomano šaukimasis į aukštesniąją galybę staiga ta-ppo pertrauktas. Iš lauko pasi-girdo balsas:

— Ar čia yra kas nors?

Ponas Bomanas išėjo į kie-mą ir pamatė uniformuotą zoologijos sodo sargą, ginkluo-tą šautuvu.

— Gal tamsta matei čia kur nors didelį vilką? — paklau-sė sargas.

— Ne, — atsakė ponas Bo-manas, jausdamasis ne šiame pasaulyje esąs.

— Tikrai ne? Klausyk, tam-sta, tamsta išrodai dar nepa-budęs! Ar tamsta iš viso esi kada nors matęs vilką?

— Ne, — atsakė ponas Bo-manas ir liūdnai nuleido gal-vą. — Šeši vyšninės ir keturi slyvinės! Argi tai jau tiek daug?

— Ak, gana jau! — susier-zinęs suriko sargas. — Kas čia per "šeši vyšninės ir keturi slyvinės"? Juk mudu kalba-me apie vilką. Vienas vilkas pabėgo iš mūsų zoologijos so-do. Pilkas toks, didelis ir la-bai pavojingas. Panašus į la-bai didelį vilkinį šunį...

Maironis panaudojo Stasio Zanaviko slapyvardį. Antra tos istorijos laida pasirodė 1904 m., o trečia — 1905 m. Petro-grad. Ji buvo žymiai palai-syta, o jos autorium jau pasi-rašė Ant. Smilga. Istorijos pus-lapius puosė ir žymesniųjų Lie-tuvos kunigaikščių atvaizdai.

— Taip. Ar tamsta jį matei?

Ponas Bomanas kurį laiką stovėjo nejudėdamas ir trau-lapius puosė ir žymesniųjų Lie-tuvos kunigaikščių atvaizdai.

— Jis ten!

— Ar tamsta juokauji? — paklausė sargas.

— Kokie čia juokai? — įsi-žeidęs atsakė ponas Bomanas.

— Aš pats jį ten įtrenkiau! Aš maniau, kad tai mano gerasis Oskaras.

Sargas suvilpė, ir už keleto minučių atėjo dar du ginkluo-ti sargai su vežimuku, kuriame stovėjo narvas. Iki jie iš-kraptė tariamąjį Oskarą iš tvarto ir įkišo į narvą, atėjo labai malonus ponas ir labai gražiai padėjojė ponui Boma-nui. Tai buvo zoologijos sodo direktorius. Kitas, taip pat la-bai malonus ponas, išėmė už-rašų knygutę ir paprašė poną Bomaną smulkiai viską papa-sakoti.

Ir ponas Bomanas papasako-jo.

Kitą rytą ponas Bomanas pamatė laikraštyje savo pa-vardę. Buvo labai malonu pa-siskaiyti apie save patį, apie savo drąsą, jėgą ir sumanumą. Tas faktas, kad ponas Boma-nas plikomis rankomis sutvar-kė pavojingą laukinį žvėrį ir įmetė jį į tvartą, lyg tai būtų gyvas paprastas šuo, ne, net ne šuo, o šuniukas, buvo de-ramai išskeltas. Reporteris ne-pasišlykštėjo pagyrimų.

— Ar žinai, — pasakė ponas Bomanas savo žmonai, — kai pagalvoji, ką gali šeši vyšninės ir keturi slyvinės...

Narsusis ponas Bomanas ne-spėjo baigti.

— Kas??? — suriko ponia Bomanienė spiegiandū balsu, ir akys svaidė žiežirbas, kaip kad vakar vakare svaidė žie-zirbas tariamojo Oskaro akys.

— Ak, tiesa, hm... na, žino-ma... — sumišęs sumikčiojo po-nas Bomanas ir ėmė glostyti tikrojo, gerojo Oskaro galvą. — Bet vis dėlto... Šiaip ar taip, bet viskas gerai pasibaigė...

Ponas Bomanas nutilo.

— Bet vis dėlto, šeši vyšni-nės ir keturi slyvinės — ger-as daiktas. Reiks pakartoti — šituos žodžius ponas Boma-nas, tiesa, ištare tik mintimis.

Vertė L. U.

PASTACIAU ...

(Atkelta iš 8-to psl.)

Man pačiam teko jo istorijos vadovėliu naudotis.

Maironis, būdamas dar Klie-riku, pradėjo domėtis istorija ir sumanė parašyti tokią Lie-tuvos istoriją, kuri būtų tinka-ma kaimo jaunimui. Lietuvos istoriją jis pradėjo rašyti 1884 m. ir baigė ją rašęs 1886 m. Tačiau išspausdinti ją Tilžėje legalėjo 1891 m. Vadinas, nau-tos istorijos pasirodymo jau sukako 70 metų su viršum.

Maironis panaudojo Stasio Zanaviko slapyvardį. Antra tos istorijos laida pasirodė 1904 m., o trečia — 1905 m. Petro-grad. Ji buvo žymiai palai-syta, o jos autorium jau pasi-rašė Ant. Smilga. Istorijos pus-lapius puosė ir žymesniųjų Lie-tuvos kunigaikščių atvaizdai.

— Taip. Ar tamsta jį matei?

Ponas Bomanas kurį laiką stovėjo nejudėdamas ir trau-lapius puosė ir žymesniųjų Lie-tuvos kunigaikščių atvaizdai.

— Jis ten!

— Ar tamsta juokauji? — paklausė sargas.

— Kokie čia juokai? — įsi-žeidęs atsakė ponas Bomanas.

— Aš pats jį ten įtrenkiau! Aš maniau, kad tai mano gerasis Oskaras.

Sargas suvilpė, ir už keleto minučių atėjo dar du ginkluo-ti sargai su vežimuku, kuriame stovėjo narvas. Iki jie iš-kraptė tariamąjį Oskarą iš tvarto ir įkišo į narvą, atėjo labai malonus ponas ir labai gražiai padėjojė ponui Boma-nui. Tai buvo zoologijos sodo direktorius. Kitas, taip pat la-bai malonus ponas, išėmė už-rašų knygutę ir paprašė poną Bomaną smulkiai viską papa-sakoti.

Ir ponas Bomanas papasako-jo.

Kitą rytą ponas Bomanas pamatė laikraštyje savo pa-vardę. Buvo labai malonu pa-siskaiyti apie save patį, apie savo drąsą, jėgą ir sumanumą. Tas faktas, kad ponas Boma-nas plikomis rankomis sutvar-kė pavojingą laukinį žvėrį ir įmetė jį į tvartą, lyg tai būtų gyvas paprastas šuo, ne, net ne šuo, o šuniukas, buvo de-ramai išskeltas. Reporteris ne-pasišlykštėjo pagyrimų.

— Ar žinai, — pasakė ponas Bomanas savo žmonai, — kai pagalvoji, ką gali šeši vyšninės ir keturi slyvinės...

ATSIUNTĖ PAMINĖTI

Technikos žodis, 1962 metų sausio - vasario Nr. 1 (73). Šį numerį redagavo inžinierius Vytautas Paviličius, 36 pusla-pniai, žali viršeliai. Šiame nu-meryje yra Vyto Gyljo "Skait-meniniai kompiuteriai", V. Duncėnos "Hidraulinis kanaliza-cijos skaičiavimas elektroniniu skaičiuotuviu", V. Švipo "Ar-chitektūros stilių evoliucija", Š. Kolupaivos "Baltijos - Juode-sios jūros vandens kelio sn-manymas", A. Didžiulio "Lie-tuvių Aukštesniosios Technikos mokyklos sukaktis" ir kt.

Žurnalą leidžia Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architek-tų Sąjunga. Mr. K. Paukštys, 6513 S. Campbell Ave.

ATTENTION PROPERTY OWNERS

Plastering — perlotaping & patch work & all types plaster repairs. City or suburbs. Free estimates. GGreen 5-9361 or GGreen 5-0854

WHITE WAY FLORIST INC. 7149 S. State Street — Chicago, Ill. Large Variety of cut fresh flowers, plants corsages, funeral wreaths. Special flowers for weddings - anniversaries, birthday, etc. Original creations, reasonable prices. We deliver flowers all over. Call VI 6-7149

OAK PARK JAGUAR-TRIUMPH VOLVO LTD. ALL MODELS AVAILABLE 845 Madison Street Ph. 848-0550

PASINAUDOKITE PROGA. Mokykitės būti TV žvaigždę. Pasiteiraukite apie mūsų duodamas galimybes besimokantiems. Duodame pamokas ant įvairių instrumentų. Specialius išpardavimus. Gulbranson Pianos & Kimball Pianos Organs. EX 7-6821 FLORIAN BOLSEGA MUSIC FAIR. 4722 Indianapolis Blvd.

PRINTING OFFSET DPLICATING

Lined forms. Varityped headings, pasteup ready for cameras. 80 square inches average job \$8.00. Presswork running black ink, \$2.60 per thousand, minimum order 5 thousand on 8 1/2 x 11 stock. Plus stock. Also mimeograph run available.

GOLITKO LETTER SERVICE Room 1523 19 South LaSalle Street Chicago 3, Illinois

SIŪSK PINGINUS Į SSSR

TIK GRAMERCY DUODA JUMS • Pilna garantija • Mes turime Bankų ir Apraud-dos Departamento leidimą ir bondyti iki \$20,000.00. • Geriausios pristatymas • Maždaug 10-14 dieny. • Išmokama pilnai • Nieko neatskaituojama. • Pasirašytos kvitos • Tik mes vieni duodame pasira-šytas gavėjo kvitas už visus persiuntimus. • Kursas: 9 rubliai už \$10.00. • Už patarnavimą — iki \$35.00 — \$3.50. Virš \$35.00 — 10%. • Specializuojasi nuo 1947 m. G R A M E R C Y Dept. D. 744 Broad Street, Suite 925 Newark, New Jersey SIUNTINIŲ DEPARTAMENTAS 118 E. 28th Street, Suite 906 New York 16, N. Y. N. Y. Telephone: MU 9-0598 Atidaryta 9-530 kasdien, šeštadieniais 10-1 val. Sekmadieniais uždarata.

9 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 28, 1962

PASTAČIAU PAMINKLĄ, PATVARESNIŲ UŽ VARI

Tai Horacijaus pasakyti žodžiai. Juos drąsiai galima taikyti didžiajam tautos dainiui Maironiui, kurio šimto metų gimtadienį šiemet švenčiam.

Maironis buvo didelio talento asmenybė. Jis mums paliko didelį turtą: dramų, poemų, baladžių ir net Lietuvos istorijos vadovėlių, nuo kurio išleidimo šiemet sukanka 70 metų. Vadinasi, Maironis buvo ne tik poetas, bet ir istorikas. Visa tai turint galvoje ir tenka pasakyti, jog jis pasistatė sau paminklą, kuris yra patvaresnis negu varis.

Karšta tėvynės meilė — tai Maironio poezijos pagrindas, jos dosniausias šaltinis. Savo viename eilėraštyje jis sako: "Jau niekas tavęs taip giliai nemylės, kaip tavo nuliūdęs poetas".

Maironio raštuose perdėm skelbiamas šviesesnis Lietuvos rytojus. Jis jau kartą išpranašavo Lietuvos priskėlimą. Jo pranašavimą galima taikyti ir šiems laikams. Jo dainos ne tik gaivina, bet ir viltį kelia: "O vienok Lietuva prisikels gi kada, neveltui ji tiek iškentėjo".

Maironis pranašauja, jog "laikas ir tuosius galiūnus, kaip perėjūnas, nušluos", ir ragina nenustoti vilties, nes be jos "mes nepažintumėm giedros, ir būtų mūsų darbai aptenę".

Maironis buvo jautrus viskam, ypač broliams artojams ir Lietuvos kraštui, kuris tik ir išilaukė tų brolių, sesučių, senų tėvelių ir močiūčių dėka. Viena tu močiūčių ir patį poetą savo raudoniu liūliudavo...

Nors Maironis užango gana pasiturinioje šeimoje ir vargo nematė, tačiau vargdenių būklė jam buvo arti prie širdies. Net komunistinė spauda ryšium su jo šimto metų gimimo sukaktimi vadina jį vienu didžiausių lietuvių tautos poetu ir dainium, jautriai atsiliepusį j daugelį mūsų tautos gyvenimo įvykių. Slovinus tėvynės meilę, įstabiai posmais apdainavusį švelnų ir nepaprastą gimtojo krašto gamtos grožį ir t.t.

Iš tikrųjų sunku įsivaizduoti, kad kas būtų karščiau mylėjęs Lietuvą, negu Maironis. Jeigu jis būtų buvęs ne dvasininkas, o karys, tai šiandien gal minėtumėme jį ne vien kaip dainių ir istoriką, bet ir kaip dydį karžygį. Nors Maironis ir nedalyvavo Lietuvos nepriklausomybės kovose su ginklu rankose, tačiau jis savo galinga daina įžiebė Lietuvos vaikams - savanoriams ryžtą aukotis dėl tėvynės. Jo poezija visada buvo gyva, be paliovos skatinanti jaunuolius mylėti savo tėvynę, aukotis jos labui.

Lietuvos nepriklausomybės metnis kai kurie buvo pasiūvę nvertinti Maironio poeziją, teigdami, kad ji jau pasenusi, atgyvenusi savo dienas. Tačiau

mažai kas tekreipė dėmesį į tuos "nuvertintojus". Maironio "Pavasario balsai" buvo toks kūrinys, kuris giliai įleido šaknis mūsų tautoje. Lietuvos mokyklose Maironio poezija visada buvo gyva. Kiekvienam jaunuoliui ji priminė, kas jis yra ir kas jis turi būti. Maironis dar spaudos draudimo metais "Aušroje" skausmingai dainavo Lietuvos jaunimui ir dilingino jo širdis, ragindamas pabusti iš miego ir žėruoti prieš pavergėjus degančia ugnimi!

Maironis mūsų tautos istorijoje yra laikomas epochiniu dainium, — dainium, kuris, pats nepaprastai mylėdamas savo tėvų žemę, ragino ir kitus ją mylėti, kuris siejo josi ir rūpinosi savo tautos interesais, savo tautos ateitimi. Jo kūryba ir šiandien tebėra artima kiekvienam lietuviui.

Kai kuriems atrodo, kad Maironis yra perdidelis aristokratas. Tiesa, jis buvo aristokratas, tačiau ne tokia prasme, kaip daugelis tą žodį supranta. Jis buvo dvasios aristokratas: išsimokslinęs, visapusiškai išsilavinęs, pamėgęs viską, kas gražu, dailiojo žodžio meistras. Žiūrint į jį susidarydavo įspūdis, kad jis tik savyje paskenęs ir visai nejaucia, kas aplink jį dedasi. Atrodo, kad jam visai nerūpi vargdeniai lietuviai. Tačiau buvo kaip tik priešingai. Jis visada siejo josi vargšo lietuvių dalimi. Tai liudija jo nemažas skaičius eilėraščių, kuriuose kalbama apie vargdenio dalį.

Maironis, eidamas inspektoriaus pareigas Petrogrado dvasinės akademijoje, visą laiką buvo jautrus lietuvių. Jis kiekviena proga savo paskaitose vėgavo lietuvių dalimi. Tai liudija jo nemažas skaičius eilėraščių, kuriuose kalbama apie vargdenio dalį.

Maironis, eidamas inspektoriaus pareigas Petrogrado dvasinės akademijoje, visą laiką buvo jautrus lietuvių. Jis kiekviena proga savo paskaitose vėgavo lietuvių dalimi. Tai liudija jo nemažas skaičius eilėraščių, kuriuose kalbama apie vargdenio dalį.

Maironis, eidamas inspektoriaus pareigas Petrogrado dvasinės akademijoje, visą laiką buvo jautrus lietuvių. Jis kiekviena proga savo paskaitose vėgavo lietuvių dalimi. Tai liudija jo nemažas skaičius eilėraščių, kuriuose kalbama apie vargdenio dalį.

(Nukelta į 9 psl.)

DR. STASYS ZMUIDZINAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
EMERGENCY
Staligai susirgus ar smūžius kasdien
šaukite telefonu:
434-6967.

DR. ANNA BALIŪNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 W. 63rd STREET
Ofiso telefonai: PROspect 8-3229
Rezid. tel.: WAIBrook 5-5076

Valandos: kasdien nuo 10 iki 12 val. iš ryto ir nuo 7 iki 9 val. vak. Treč. uždaryta. Kitu laiku susitarus.

Tel.: PROspect 8-1717
DR. S. BIEŽIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 WEST 63rd STREET
Val.: kas dieną po pietų 1-3; vak. 7-8
Iškart antradieniais ir penktadieniais.
Trečiadi. ir sekmadi. ofisas uždarytas.
Rez.: 3241 WEST 66th PLACE
Phone: REpublic 7-7868

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠLAPUMO TAKŲ CHIRURGIJA
PR 6-1795 arba 312-695-0533.
425 N. LIBERTY ST. R. 25
ELGIN, ILL.
Valandos pagal susitarimą

DR. PETER BRAZIS
PHYSICIAN AND SURGEON
2434 WEST 71st STREET
Ofisas: HEMlock 4-5849
Rezid.: HEMlock 4-2324
OFISO VALANDOS:
Pirmadi., ketvirt. ir penktadienį nuo 1-4 ir 7-9, antradi. nuo 1-5, treči. ir šeštadienį tik susitarus

DR. JONAS G. BYLA-BYLAITIS
NERVŲ - SMEGENU LIGOS, CHIRURGIJA
2737 W. 71st STREET
Valandos: tik susitarus skambinant GR 6-3409

Ofiso telefonai: VIRginia 7-0036
Rezidencijos: BEverly 8-8244

DR. T. DUNDULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Akušerija ir moterų ligos
4157 ARCHER AVENUE
Ofiso valandos:
Nuo 2-4 ir nuo 6-8:30 val. vakaro.
Šeštadieniais nuo 2 iki 4 popiet.
Trečiadienį pagal sutartį.

Tel. ofiso: HE 4-1414, rez. RE 7-6867
DR. BR. GAIZIŪNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Valandos: 1-3 ir 6-8 val. po pietų kasdien. Šeštadieniais 1-4 val. p. p. Trečiadieniais uždaryta.

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 WEST 63rd STREET
OFISO VALANDOS:
Kasdien nuo 1-4 popiet ir 6-8 val. Treči. ir šeštadi. uždaryta.
Ofiso tel.: PORTsmouth 7-4000
Rezid. tel.: GARDens 3-7278

Grovehill 6-1595
Dr. Aldona A. Juška
AKIŲ LIGŲ SPECIALISTĖ IR PRITAIKO AKINIUS
Valandos: 9-12, 7-9 pagal susitarimą, išskyrus trečiadieniais ir šeštadieniais.
2422 W. MARQUETTE ROAD

Ofiso ir buto tel.: OLYmpic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7. Treči. ir šeštadienį tik 10-12.

DR. VL. KAUPAS
VIDAUS LIGOS (spec. plaučių ir širdies)
756 WEST 35th STREET (kampus 35th ir Halsted)
Val. vak. 7-9, šešt. 1-4, treči. susitarus.
Ofiso tel. BI 7-0400.
Visada atsilieps tel. 427-0871.

Telef. ofiso ir buto: OLYmpic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th St., Cicero, Ill.
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vakaro. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais 12-4 val. popiet.

Ofiso telefonai: LAfayette 3-3210
Jei nusteilėte, šaukite KEDžio 2-2868
Dr. Emily V. KRUKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4146 SO. ARCHER AVENUE
Val.: kasdien po pietų nuo 12-3. Daily afternoons.
Vakarais: pirmadi., antradi., ketvirtadi. nuo 6-9. Trečiadieniais tik susitarus.

Tel. ofiso: PR 8-7773; rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 W. 63rd Street
Val.: pirmadi. ir ketvirtadi. 1-4 popiet, antradi. ir penktadi. 6-8 val. vak.

Ofiso tel.: HE 4-118 arba RE 7-9700
Rezidencijos: PR 6-9801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
VIDAUS LIGŲ SPEC.
2454 WEST 71st STREET
Priėmimo val.: nuo 9-11 val. ryto ir nuo 4-8 val. po pietų. Seštadi. nuo 9:00-2:00 p. p. Trečiadieniais uždaryta.

Ofiso telefonai: CLiffside 4-2896
Rez. telefonai: WAIBrook 5-3099
DR. P. STRIMAITIS
Bendra praktika ir chirurgija specialia

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4644 So. ASHLAND
Savaitės dienomis priėmimo valandos 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-5 val. vak. Trečiadieniais ir sekmadieniais uždaryta. Ligonius prima tik susitarus telefonu.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika, spec. MOTERŲ ligos
Ofisas: 2652 WEST 59th STREET
Tel.: PR 8-1223 arba PR 6-5577
OFISO val.: pirmadi., antradi., trečiadi. ir penkt. 2-4 ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 2-4 val. po pietų ir kitu laiku pagal susitarimą.

DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 WEST 71st STREET
Ofiso telefonai: HEMlock 4-2123
Rezid. telefonai: GIBson 8-6195

Priima ligonius pagal susitarimą. Dėl valandos skambinti telefonu HE 4-2123 nuo 1-9 val. p. p. kasdien, išskyrus trečiadienį ir šeštadienį.

Tel. ofiso: VI 2-1581; rez. PR 6-4250
DR. V. VILEIŠIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
802 WEST 31st STREET
(kampus Halsted ir 31-os gatvių)
Priėmimo valandos: kasdien 1-4 p. p. ir 6-8 val. vak. Šeštadieniais 1-4 p. p. Trečiadi. ir sekmadieniais uždaryta.

P. ŠILEIKIS, O. P.
ORTHOPEDES-PROTEZISTAI
Aparatai - Protezai, Med. Bandažai. Speciali pagalba Kojoms (Arch Supports) ir t. t.
Val.: 9-4 ir 6-8. Šeštadieniais 9-11. ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 West 63rd St., Chicago 29, Ill.
Tel.: PROspect 6-5084

LIETUVIAI AKIŲ GYDYTOJAI

Dr. Ant. Rudokas, Opt.
4455 So. CALIFORNIA, Yards 7-7381
Tikrina akis, pritaiko akinius, keičia stiklus ir rėmus.
Valandos: 10 ryto iki 8 val. (trečiadi. uždaryta), šeštadi. 10 ryto iki 2 p. p.

DR. G. SERNER
LIETUVIŲ AKIŲ GYDYTOJAS
25 metų patyrimas.
Tel.: Yards 7-1829
Pritaiko Akinius Kreivas Akis Ištaiso.
Ofisas ir Akinių Dirbtuvė 756 WEST 35th STREET
Valandos: nuo 10 iki 2, nuo 6 iki 8, Treči. uždaryta. Penkt. ir šešt. 10-2 val. po pietų. Arba pagal susitarimą.

GRADINSKAS
NEUŽMIRSKIT
Motinos: Ji Jūsų neužmiršta. Radijus su laikrodžiu — puiki dovana Motinos Dienai.
J. G. Television Co., 2512 W. 47 St.
FRontier 6-1998
Ligi Kalėdų atdara ir sekmadieniais nuo 11 — 4 val.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS
8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, APRIL 28, 1962

DAILIŲJŲ MENŲ KLUBE APIE KETURIUS VĖJUS

Juozo Švaisio paskaita ir diskusijos

Los Angeles Dailių Menų Klube 1962 metų kovo 31 d. DMK narys rašytojas Juozas Balčiūnas - švaitas laikė įdomų pranešimą - paskaitą apie Nepriklausomą Lietuvos literatūrą, kurio nariu jis buvo. To pranešimo laisvai užrašytą santrauką skelbiame:

1. Apibūdins 20 amžiaus pradžios naujus literatūrinis, meninius sąjūdžius Europoje, paskelbimus eilę — izmų (kubizmas, futurizmas, ekspresionizmas, surrealizmas ir kt.), suminėjęs jų pradininkus, siekius, norus, davė gyvų pavyzdžių. Vos nepriklausomam gyvenimui pakilusiai Lietuvoje mūsų rašytojai pradėjo ieškoti naujų rašymo būdų, norėjo visuomenę paskleisti naujų meniško žodžio išsireiškimo būdų, skirtingų nuo senojiškos žemaitės, Lazdynų Pelėdos bei kaj karių kitų.

2. Toks naujoviškas, literatūriniam sustingimui lyg ir revoliucinis lietuvių literatūrinis sąjūdis Nepriklausomoje Lietuvoje prasidėjo 1920 metais, apjungęs pažangius mūsų rašytojus, poetus, kritikus. Jis išsirutuliojo iš nuolatinių literatūrinių pasikalbėjimų, diskusijų. Terminas "revoliucinis lietuvių literatūrinis sąjūdis" suprastas ir suprastinas kaip grynai lietuviškas, nieko bendro neturėjęs su komunistų ar kitų Lietuvos, lietuvių priešų panašiu vardu sąjūdžiais. Naujojo literatūros būrelio iniciatoriai buvo Binkis ir Petrenas. Paskaitininkas pateikė tokį keturį vejų sąrašą: Kazys Binkis, Juozas Petrenas, Antanas Rimvydis, Salys Šemerys, Juozas Zlabys, Juozas Švaitas, Juozas Tyšliava, Šimėnas, Juozas Pronskus, Stasys Pilka, Dubeneckis, Janėliūnas, Tilvytis, Griecius, P. Morkus, B. Raila.

3. Aktyvieji dalyviai rinkdavosi kiekvieno pirmadienio popietę ir pavadintus "Padelininkus". Susirinkimai dažniausiai būdavo Binkio bute ar kuriam restorane Lukšio gt. ar Žuvų turgui. Vaisės būdavo menkos: mažiausiai būdavo silkė su actu, svogūnais ir bontka skaidriosios.

4. Susirinkimuose buvo skaityta, kritikuojama savo kūryba, taip pat kitų kraštų modernių žodžio kūrėjų. Be to, svarstomi naujai besiformuojančio sąjūdžio ideologiniai pagrindai ir literatūrinės kovos metodai.

5. 1922 metais minėtas literatūrinis visuomenės pasirodė su leidiniu "Keturių Vėjų Pranašas". Jame paskelbtas Keturių Vėjų Manifestas. Tartum jaunujų poetų himnu paskelbtas K. Binkio eilėraštis "Salim Aleikum!" Pagrindiniai manifesto punktai:

1. Geležinės valios pagelba išmolti laisvai valdyti žodį.
2. Poezijos kūrimo darbą pradėti nuo pačių pagrindų.

3. Kiekviena meno rūšis savo išraiškai reikalinga tam tikros medžiagos ar materijos.

4. Tai medžiagai pažinti ir ją vertinti būtinas mokslas.

5. Kaip muzikoj garsai, tapyboj spalvos, dažai, architektūroje cementas, plytos, taip rašytojo medžiaga yra ŽODIS.

6. Reikšmė išmolti tiksliai, taupiai ir labai taikliai tą žodį vartoti.

7. Daugiau prisitaikyti sveiko liaudies kūrybos principo (pasakos, mįslės, patarlės).

8. Apvalyti senąjį poezijos žodyną, pašalinti nudilusius gražumynus, lauzti senuosius meno stoburus ir iš žalos medžiagos kietai kaustyti naujus savo dirbinius.

"Keturių Vėjų" žurnalas "Keturių Vėjų" žurnalas nr. 1 pasirodė 1924 m. sausio mėn. Didelio formato. Viršelyje meniškaai sukomponuota 10 kalbų žurnalo pavadinimas. Atsakomuoju redakt. pasirašė J. Petrenas. Žurnale su savo kūryba pasirodė visi pagrindiniai sąjūdžio dalyviai. Dainavo dinamišką ir moderniosios civilizacijos ritmą bei dinamiką. Ragino griauti senąjį pasaulį ir kurti naują. Nors tai, kaip minėjome, nieko bendro neturėjo su marksizmu ar komunizmu. Buvo grynai lietuviškas modernus požiūris į gyvenimą iš literatūrinio taško. To meto Lietuva, ilgas laikus rusų ir kitų okupuota, buvo visapusiškai nuvalinta ir jai staiga, drąsiai reikėjo pakilti, pasivyti likusį modernųjį pasaulį, daug kur, ir literatūroje, toli pralenkusį Lietuvą.

Tačiau šie Keturių Vėjų idealogija išreiškė grupės vadka K. Binkis savo eilėrašty "Išsiriškio senatvė".

Iš viso išleisti keturi "Keturių Vėjų" žurnalo numeriai. Paskutinis 1927 m. lapkričio mėn. Svarbu pastebėti, kad be turinio "Keturi Vėjai" pasižymėjo savo medžiagos menišku sudėstymu — sulaužymu. Tuoliai kinę lietuvių tipografijos srity tai buvo irgi labai naujas dalykas. Metrompažiai brukdavo straipsnius prie straipsnio, nenaudojo tipografinių linijų nei brūkšnių, kaip reikėjo tikroji grafiškoji kompozicija.

Reakcija ir "Keturių Vėjų" teismas

Reakcija prieš "Keturius Vėjus" nebuvo ypatingai ryški nei visuotinė. Smarkiausiai puolė A. Dambrauskas - Jakštas jo redaguojamuose žurnaluose "Garnyje" ir "Židinyje". Piktėsnis sarkazmu atsiliepė Krėvė ir Sruoga. Kiti, nors ir nepalankūs, laikėsi maždaug nuosaliai. Vaidžantas ir čia kryptavo kaip vaikas; jam patiko jaunas veržlumas ir naujas postūkis. Nuosirdžiai sveikino. Vaidžantas Salio šemėrio (vulgariškiausio iš visų keturį vejų) poezijos rinkinį

net universitete iš katedros gana palankiai interpretavo. Jakštas jam atsakė "Garnyje". Binkis visiems priešiniams atsikirtio eilėrašciu "Pranašas".

Vistik lietuvių visuomenė stipriai domėjosi "Keturių Vėjais". Jiems 1927 m. gruodžio 10 d. Kaune, Vytauto Didžiojo Universiteto didžiojoje salėje surengtas teismas. Teisėjai: Myk. Biržiška (pirm.); Krėvė, Dubas, Augustaitis (nariai); Sruoga, Vaidžantas (ekspertai); H. Blazas (prokuroras); J. Baldauskas, P. Juodelis (gynejai).

Kaltinimų esmė: visokeriopi ekstremizmai, visuomenės šovinizmas, jaunuomenės tvirkvinimas, svetimųjų pamėgdžiojimas, neproporeingas savo jėgoms užsimojimas.

Iš kaltinamųjų J. Petrenas netik kad neprispazino nusikaltes, bet dar pabrėžė: nusikaltes esame sąmoningai ir ateityje pasiryžę ta pačia prasme nusikalsti.

Labai įdomiai gynė Petras Juodelis.

Teismo sprendimas: nuteisė sunkiesiems literatūros darbams iki gyvos galvos su teise po 20 metų stoti į sekančios kartos teismą.

Keturį Vėjų reikšmė

Viešai, oficialiai Keturi Vėjai tesireiškė penkerius metus. Vistik jie įžėdė gilius pėdsakus lietuvių literatūriniam gyvenime ir kūryboje. Keturi Vėjai atliko labai svarbų išjudinimo darbą ir paruošė dirvą jaunajai bestudijuojančiai jaunimo kartai. Ją įtakoje atsirau-

do Trečias Frontas, Linija, Piūvis, Granitas.

Zyemesnių literatūrinių veikalų keturį vejų rinkininkai nesukūrė, bet jie sukūrė tam tikrą literatūrinio solidarumo atmosferą. Iki tol beveik visi kovojo ir veržėsi partizaniskai.

Diskusijos

Po įdomaus pranešimo - paskaitos, Dailių Menų Klubo nariai pasisakė, pasiginėjo, padiskulavo. Kai kurių narių kai kuriuos pasisakymus skelbiame, laisvai atpasakoję:

Bernardas Brazdžionis: Kalbėjęs Keturius Vėjus pristatė akademiškai. Įdomu sužinoti asmeniškai apie tuos vėjus. Ar švaitas pasitraukė iš Keturių Vėjų? Kas į juos norėjo įstoti? Kodėl nepriėmė Petro Vaičiūno?

J. Švaitas: Jis (švaitas) buvo uoliausias Keturių Vėjų lankytojas, niekad neapleisdamo "Padelininkų". Jis neatsisakė, neišėjo, o Keturi Vėjai patys subyrėjo, kitiems keturį vejų rinkininkams išėjus publicistinę leidyklon. Binkis buvo gana nevertingas, vėliau gerai uždirbavo už savo "Tamošių", duodamą "Mūsų Rytojui". P. Vaičiūnas buvo simbolistas. Į Keturių Vėjų susirinkimą atėjo su savo kūriniu "Žemėtos kaukės". Į pigios rūšies užėgia, vadintą karčiama, prie silkės, šnapso. Vaičiūnas skaitė, skaitė. Jiems nuobodu. K. Binkis kviečia pasisakyti tuo laiku am žiūni jauniasių J. Tysliavę, ten jų "Benjaminu" pramintą, vadintą. "Benjaminas" mikčio-

(Tęsinys 6-me pusl.)

NELAUKITE - RYTOJ GALI BŪTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKay, Inc.
222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1943
Telefonas: Central 6-5206

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

Donald Petkus Anthony Petkus

A. PETKUS & SŪNUS
NAUJA KOPLYČIA
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
(Maplewood gatvės kampas)

Grovehill 6-2345 Townhall 3-2108

Pilnas laidotuvių aptarnavimas, įskaitant karštą ir pasinaudojimą mūsų gražiom koplyčiom, yra nuo \$375.00; \$430.00; \$595.00; \$650.00; \$695.00; \$750.00; \$895.00; \$945.00; \$975.00; \$990.00 ir daugiau. Karštą palima pasirinkti koplyčioje.

GRAZIOS INDIVIDUALINĖS KOPLYČIOS
Mašinoms pastatyti aikštė.
Lietuviams teikiama šios rūšies aptarnavimus 30 metu.

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 28, 1962

MŪSŲ ŽINGSNIAI

Leidžia Santara ir Sambi Šviesa Chicagoje. Redaguoja Rita Kavolienė Medžiaga siunsti: 622 Nicholas St., Defiance, Ohio

5 METAI NR. 9 (161)

RAMOJUS VAITYS PRAPLĖSKIME ŽODINĮ LOBYNĄ

(Tešynys)

Tikrai nemanau, kad kam nors prisėitų lietuviškoj spaudoj panaudoti matematinę ar jai giminingą tematiką, tačiau tikiuosi patenkinti vieno-kito jauno inžinieriaus smalsumą, norinčio žinoti kaip turėjo skambėti matematika, fizika bei chemija lietuviškoje mokyklose. Savaime aišku, kad procentiškai didžiausią kiekį lietuviškų įvairių pasigaminusių turėjo "žemosios" matematikos šakos — aritmetika, algebra, geometrija ir trigonometrija; taip kad kiekvienas pradžios mokyklos mokinukas operavo tokiais žodžiais, kaip pvz.: sudėtis — addition ("sudėtis" chemijoj reiškia "composition"), atimtis — subtraction, daugyba — multiplication, dalys — division, sandauga — product, daugiklis — multiplier, daliklis — divisor, dalmuo — quotient; vardiklis — denominator, skaitiklis — numerator, trupmena (paprasčiau, dešimtainė) — fraction (common, decimal), nuošimtis — per cent, santykis — ratio, lygybės ženklas — equality sign. Su geometrija ir trigonometrija gimnazistui dar prisidėdavo tokie terminai, kaip plotas — area (dažnai neteisingai vartojamas yietoj plocio — vardininkas "plotis" — ang. width), lūris — volume, tiesė — straight line, kreivė — curve, plokštuma — plane, surface — paviršius, trikampis — triangle, keturkampis — quadrangle, stačiakampis — rectangle, daugiakampis — polygon, įžambinė — hypotenuse, įstrižainė — diagonal, kvadratas — square; kraštinė — side (of a plane figure), briauna — edge (of a solid); apskritimas — circle, ir jam brėžti prietaisas — skriestuvas (compass), skersmuo — diameter, spindulys — radius, styga — chord, lankas — arc; kūgis — cone, ritinis — cylinder, rutulys — sphere, lygiagretainis — parallelepiped; lygiagretis parallel, statmenas — perpendicular, lygiakraštis — equilateral, lygiašonis — isosceles, lyginis (skaičius) — even (number), skerspjūvis — cross section.

Iš algebras: lygtis — equation, kintamas dydis — variable, dvinaris — binomial, dauginaris — polynomial, kelias laipsnis — raising to a power (du penktame laipsnyje — two to the fifth power), šaknies traukimas — extraction

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL. — SATURDAY, APRIL 28, 1962

of roots (kvadratinė šaknis iš penkių — square root of five), seka — sequence, begalinė eilutė — infinite series. Aukštesniojoje matematikoje terminologija jau beveik išsiaiškinta tarptautinė, išskyrus vieną kitą naują žodį: begalinė mažybė — infinitesimal, riba — limit, išvestinė — derivative, tikimybės teorija — theory of probabilities.

Aš manau per daug neapsirikišęs sakdamas, kad žemiau išvardinsiu beveik visus lietuviškus chemijos įvardus, kurie tikrai neskaitytini. Bet visiem gerai žinomų naujų (metalių) pavadinimų, kaip pvz., geležis, plienas (stainless steel — nerūdus plienas), varis (copper), žalvaris (bronzė), skaitvaris (brass) ir švinas (lead), — kurie mūsų kalboj jau nuo seno gyvuoja, pastaruoju laiku buvo sukurti dar keli cheminių elementų vardai: deguonis — oxygen, gesuonis — nitrogen (nors dažniau buvo vartojamas graikiškos kilmės "azotas"), vandenilis — hydrogen. Kitų elementų pavadinimai yra tarptautiniai (išskyrus sulphur — sierą), ir su mažais nukrypimais rašomi panašiai kaip ir anglų kalboj: cinas — tin, cinkas (kartais vadinamas alavu — nors tai skolinys iš rusų) — zinc, kalcis — calcium, kalis — potassium, natrias — sodium. Lietuviškai išverčiami yra ir sekančių terminai: acid — rūgštis, base — šarmas, solution — tirpinys, skiedinys, solvent — tirpiklis, soluble — tarpus, to dilute — praskiesti, sediment — nuosėdos, residuum (of distillation) — neišvaros, mixture — mišinys; compound — junginys, bond — jungtis, chemical composition — cheminė sudėtis, derivative — kiltinys, fission — skilimas, nucleus — branduotulis; monoxide — viendeginis, dioxide — dvideginis. Įsidėmėtini yra šie du labai mažai žinomi žodžiai: mėginys — sample, specimen, ir mėgintuvėlis — test tube.

Fizikos terminologija tepačius tik labai paviršutiniškai: tiesiaiegis, kreiviaiegis judesys (rectilinear, curvilinear motion), virpėjimas (vibration), dažnumas (frequency), kėtis (amplitude), pendulum — švytuoklė; šviesos spindulių lūžimas, atspindis (refraction, reflection of light rays), iškaitimas, įgaubtas lęšis (convex, concave lens); greitis (velocity, speed), pagreitis (acceleration); tolyginė tekė (uniform flow), jėgų sąveika (interact-

ion of forces), skėtimosi sandoris (coefficient of expansion), kibumo jėga (cohesive force), visuotinos savitarpio traukos dėsnis (law of universal attraction), tamprus, stangrus (elastic), standus (stiff, rigid), klampumas (viscosity), takumas (fluidity), takus (fluid — būdvardis), skystis (liquid — daiktavardis), dujos (gas), garuodinti (to distill), garintuvas (still); elektros įlaidis (electric charge), inlumas (capacitance), varža — (electric resistance), siųtuvas — (radio) transmitter, imtuvas — receiver.

(Bus daugiau)

Darbai ir žygiai

Antano Skėmos Raštams Išleisti Fondui surengto pianisto Andriaus Kuprevičiaus recitalo proga yra prisiūstas \$200 įnašas. Į šią sumą įeina Santaros - Šviesos Federacijai priklausantis pajamos, p. L. Vanagaitienėi, "Margučio" vedėjai, priklausantis mokestis už skelbimus, ir Andriui Kuprevičiui priklausantis honoraro dalis.

Henrikas Radauskas Antano Skėmos Raštų Išleidimo Fondui prisiuntė \$20, J. Kelečius \$10, J. Marks \$10, J. Kiznis \$5. Lietuviškoji visuomenė, vertinanti Antano Skėmos kūrybą, savo įnašus prašoma siųsti Fondui adresu: Dr. Jonas Valaitis, 5204 Ellington, Western Springs, Ill.

Kosto Ostrausko trijų veiksmų drama "Kanarėlė" buvo Toronto Scenos Mėgėjų Sambūrio "Sietyno" pastatyta baltandžio 1 d.

Clevelando santariečių kovo 31 d. surengtame literatūros vakare Henrikas Nagys skaitė savo ir negalėjusio atvykti Algimanto Mackaus poezijos. Dr. Rimvydas Šilbajoris skaitė pasakaitą apie "Poeziją kaip precizinį instrumentą", o dr. Henrikas Nagys dar kalbėjo literatūriniai aktualiu klausimu "Teisėjų šešėliai ant baltos drobės". Clevelando visuomenė, šia proga pasinaudodama, parodė savo visišką nesidomėjimą literatūra.

Valteris Banaitis kalbėjo New Yorko Santaros - Šviesos susirinkime apie "Komunizmo pavojus".

"Metmenyse", rašoma Australijos lietuvių "Mūsų pastogės" laikraščio 1962 m. kovo 7 d. nr., "nerandame partinių programų. Bet kartu nerandame čia ir sentimentalumo, kuris kaip sieros rūgštis tirpdo išsivijų dvasines jėgas, vesdamas juos pernelyg anksti į antrą vaikystę. Nerandame čia ir romantizmo, kuris, uždėdamas išsivijų ruožus akinius, verčia juos likti aklaiss aštrių ir karčių dabarties sunkumų aki-vaizdoje, ar nusuka juos į dirbtinai nusaldintą praetį. Vietoj iliuzinės vaizduotės verčia čia matome skirtingą žvilgsnį tos jaunosios kartos, kuri, eidama mokslus anglosaksuo-

se, daugiau ar mažiau perėmė ir anglosaksų tendenciją būti realistais, matyti daiktus, kaip jie iš tikrųjų yra ir apie juos gana atvirai kalbėti."

"Įsimylėti į Metmenis", prieina išvados Vytautas Meskauskas "Margučio" kovo mėn. nr., "nepaisant viso to, kas ten buvo ir dar bus prirašyta, kas nesutiks su atskirų skaitytojų pažiūrom, galima labai lengvai. Nes Metmenys gieda himnų laisvei, svarsto jos teigiamas privilegijas ir uždeda atsakomybę. O laisvės problema šiuo tarpu, atrodo, yra gyvybinis mūsų tautos klausimas".

DAILIŲJŲ MENU ...

(Tešynys iš 5-to psl.)

ja, nieko aiškaus nepasako, atrodo lyg nenori skaičius užgauti, ar panašiai. Karčiama buvo išdekoruota — išlipdyta spalvotais popieriais su karveliais, merginomis su ilgomis sukniomis. Binkis pertraukė Tysliavą, sarkastiškai rodydamas ir tapetuose matomas spalvotomis ilgomis sukniomis merginas, jas pradėjo vadinti ką tik girdėto kūrinių veikėjų vardais. Važiūnas griebė skrybėlę, rankraščius, išdėmė.

Visi "Keturių Vėjų" žurnalo rašiniai, kūryba būdavo aptariamai "Padelinkuose".

Bronys Raila: Jam, kaip pasiklausiam keturvejūninkui, tų laikų, to literatūrinio sąjūdžio prisiminimui kiek kitaip atrodytų. Jis buvo pakviestas dalyvauti Keturių Vėjų teisme gnyčju, bet staiga sąlygos taip susivarsė, kad pasižadėjimą negalėjo įvykdyti ir tada vietoj jo buvo pakviestas Petras Juodelis. Be galo liūdna, kad dabar negalima prieiti prie tų literatūrinių paminklų, net ir reikalinga periodika neprieinama, nes likusi Lietuvoje. Keturiuose Vėjuose yra buvę daug bohemiškų, literatūrinių įvykių.

Bernardas Brazdionis: Neseniai Lietuvoje knygoje atspausdinta apie įvairius literatūrinius sąjūdžius, taip pat apie Keturius Vėjus, kur mūsų J. Švaisitui duodama apie du puslapiai. Deja, tie aprašymai, tur būt, dėl mums suprantamų "spaudimų" ir "paspaudimo" suklustoti, melagingi. Gaila, kad dar gyvi ir už Lietuvos esantieji buvę keturvejūninkai nepaskelbia savo to meto atsiminimų. Nuo jų priklaus, ar to literatūrinio sąjūdžio turėjime pilną, tikrą vaizdą, ar ne.

Tolimesnėse DMK diskusijose dalyvavo beveik visi Dailių Menų Klubo nariai. Jas labai trumpai paminėsim, praleidami pavardes: Ar šiuo laiku keturvejūninkai mano, kad anas minėto teismo sprendimas buvo teisingas, ar jie mano nusikalte? Atsakyta: nei joku būdu nesijaučia ir nesijaučia nusikalte. Dabar nauji poetai irgi ieško naujų žodžių, naujų išreiškimo būdų.

Ar dabar Amerikoje leidžiama mokslus anglosaksuo-

se, daugiau ar mažiau perėmė ir anglosaksų tendenciją būti realistais, matyti daiktus, kaip jie iš tikrųjų yra ir apie juos gana atvirai kalbėti."

Ar dabar Amerikoje leidžiama mokslus anglosaksuo-

(Tešynys 7-tam psl.)

DAILIŲJŲ MENU ...

(atkelta iš 6 psl.)

mi "Literatūros Lankai" yra literatūrinis sąjūdis? Atsakyta, kad "Lit. Lankai" nėra literatūrinis sąjūdis, eina bent pora dešimčių metų nuo gyvenimo atsilikę. Ar tik dabar "Liter. Lankams" per nugarą neduoda "Metmenys", turintieji nemaža filosofijos.

Keltas klausimas, ar Keturi Vėjai nuėjo ne dėl ideologinės linkmės stokos.

K. Binkis sugebėjo neblogai kovoti dėl honoraro. Sakysime, už prez. Ant. Smetonos biografiją jis sutarė honoraro 30,000 litų pagal parduotų egzempliorių skaičių. Binkis gamtos mokslus studijavo Berlyne. J. Petrėnas, kitas KV pradininkas, gerai mokėjo svetimas kalbas, sekė naujausią užsienio literatūrą. K. Binkis mokėjo rusiškai, lenkiškai, vokiškai, prancūziškai. Iš visų tų kalbų galėjo verst, sekti literatūrą. Binkis buvo vienas siveikųjų pradininkų Lietuvoje, literatus visuomenė stengdamasis pristatyti kaip aukštą, vieną aukščiausių profesijų, reikalingą deramai aukšto, aukščiausio atlyginimo, ne taip kaip buvo "Aušros" laikais. Už Goetes "Fausto" vertimą jis pareikalavo po 5 litus už eilutę. Pigiiau nesutiko. Dėl to "Faustas" daugelį metų laukė vertėjo.

Keturi Vėjai buvo tarsi platus lietuvių literatūrai vartai į pasaulį.

Kiekvienas perskaitytas, išgirstas dalykas daro įtakos. Didesnės ar mažesnės. Bet vietoj jo buvo pakviestas Petras Juodelis. Be galo liūdna, kad dabar negalima prieiti prie tų literatūrinių paminklų, net ir reikalinga periodika neprieinama, nes likusi Lietuvoje. Keturiuose Vėjuose yra buvę daug bohemiškų, literatūrinių įvykių.

Pabaigai norėtume pacituoti dalį (maždaug pusę) reikšmingo Keturių Vėjų poeto Saliū Šemerio eilėraščio Litanija:

"Zeme, skaistė!
Pasauli, tapk grynas!
Ech,
Visas žemynas,
Kuris kraujuose išsitrinko,
Rengiasi kitais markiniams,
Zeme, kuri netekai savo tinklo,
Remontuokis!
Pasauli, kilstantis vaiduokli,
Laikas pasipuot žvainiais!
Zeme, lėk laimės tuolu,
Pasauli, godumo nukryžuotas,
Palaidotas pavudo karste,
Prisikiek iš nuodėmių,
sveikas ir pagijęs!
Zeme, kurios kritinė keršto kalavijas
Tūkstantąjį kartą išvarstė,
Savo kryžium dabinkis!
Pasauli, pagieža pribrinkęs,
Nusiplauk nuskriaustųjų ašaromis!"
(lg)

SKAITYK PATS IR PARAGINK KITAS SKAITYTI NAUJIENAS

Revizorius arba: audinių apsiaustas

Firmos savininkas buvo labai susirūpinęs. Firma buvo nedidelė, jos savininkas nebuvo milijonierius, tarnautojų buvo tik trys, bet prekyba vyko neblogai. Aš nežinau, ką jie pardavinėjo, bet pardavinėjo nemažai ir turėjo gero pelno. Žodžiu, Heubergerio firma turėjo vilčių ateičiai.

Bet nuo vakar dienos šefas buvo labai susirūpinęs. Jis pranešė buhalterui, kad atvyks revizorius ir tikrins knygas. Tiesa, moteriškos lyties revizorius, bet vis dėlto revizorius. Šefas pasikvietė buhalterį į savo kabinetą, uždarė duris ir pasakė:

— Prašau sėsti. Ar turiu pasitarti su jumis. Mes gauname per daug pelno ir...

— Malonu girdėti, — pertraukė buhalteris.

— Ne, tai visai nemalonu, — atkirto savininkas. — Jei mes galėtume paskutiniuoju metu gauti pelną vėl paleisti į apyvaratą, tai būtų labai gera. O šiaip... Už trijų dienų atvyks revizorius ir tikrins knygas...

— Tikrins knygas? — išsigandęs suriko buhalteris.

— Taip. Todėl aš ir noriu pasitarti su tamta.

Buhalteris padarė keletą pasiūlymų, bet savininkas juos atmetė.

— Permažai, — pasakė jis. — Reikia sukombinuoti taip, kad atrodytų, jog mes vos laikomės ir negalime išseikvoti nė vieno skatiko.

Lengva pasakyti, bet sunku padaryti. Bet vargas — geriausias mokytojas ir patarėjas. Buhalteris sukūrė keturiasdešimt aštuonių valandų ba larsą. Viskas buvo aišku, net kūdikis galėtų suprasti: firmai gresia bankrotas.

— Grynų pinigų? — paklausė šefas.

— Jokiu.

— Neapmokėtų klientų sąskaitų?

— Niekas nieko neskolin-gas.

— O mes ar turime skolų?

— Turime tiek, kiek gali turėti tik jaunas leitenantas.

— Puiku, — pasakė nušvitęs šefas. — Tad aš negalėčiau nei nusipirkti automobilio, nei padovanoti žmonai audinių apsiausto?

— Kiekvienu momentu, — nesusiurbęs atsakė buhalteris.

— Ne, ne! — suriko šefas.

— Aš jau neturiu pinigų!

— Pinigų užteks net ir suvedus balansą, — vis dar nesuprasdamas šeiminko, atsakė buhalteris.

— Tamsta nesupranti! — sušuko šefas. — Aš labai gerai žinau, kad galiu nusipirkti automobilį, o žmonai padovanoti kad ir dešimt brangių apsiaustų... audinių ar šermuonėlių... Bet aš nenoriu. Pasakyk man, tamta, kai revizorius patikrins knygas, tai ar jis įsitikins,

kad aš nieko prašmatnaus negaliu pirkti.

— Žinoma, žinoma... — sumurmėjo buhalteris. — Pagal knygas, suprantama... Mokesčių inspektorius pamatys, kad mes tikri skurdžiai...

— Koks mokesčių inspektorius? — paklausė nustebęs šeiminkas.

— Nagi tamta pats sakei, kad atvyksta revizorius, — jau visai nieko nesuprasdamas išsiziojo buhalteris.

Ponas Heubergeris nusijuokė:

— Taip, žinoma, revizija įvyks. Tiek to, aš atskleisiu paslaptį: knygas tikrins mano žmona. Aš jau buvau pasakęs, kad mes beveik bankrutuojame, bet ji nepatikėjo. Dabar ji įsitikins, kad aš negaliu pirkti jai audinių apsiausto!

Vertė L. U.

PIRKITE JAV TAUPYMO BONUS

Jurgio Baltrušaičio ŽEMĖS PAKOPOS

Šio leidinio keletas egzempliorių dar yra likusių ir galima įsigyti iš vertėjo Jono Valaičio. Leidinys kietai įrištas. Vertinga ir graži dovana švenčių ar panašia proga. Kaina \$1.50. Nedelsiant bus pasiūsta paštu. Rašykite adresu: Mr. Jonas Valaitis, 1507 So. 51 Avenue, Cicero 50, Illinois. Tel.: OL 6-3180.

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

SVARBUS PRANEŠIMAS

VISIEMS, KURIE SIUNČIA DOVANŲ SIUNTINIUS SAVO DRAUGAMS IR GIMINĖMS VIŠOJE SOVIETŲ SĄJUNGOS VIETOSE.

Jūs galite dėti į Jūsų siuntinius vartotus:

juvelyrinius išdirbinius, laikrodžius, foto aparatus, rankines siuvas masinas, nešiojamas rašomąsias mašines, medžioklinius šautuvus, amatininkų rankinius įrankius, muzikalius instrumentus, juostėlėn užrekorduojamus aparatus — tape recorders, Hi-Fi fonografus, tranzistorinius radijo aparatus, dulkių siurblius, 8 mm filmavimo aparatus, — su sąlyga, kad visi išvardintieji daiktai yra geram stovyje.

MES UZTIKRINAME JUS MŪSŲ ĮPRASTU, GREITU, PATIKIMU IR GARANTUOTU PATARNAVIMU VIŠUOMET.

Mes pranešame savo seniems klientams, o taip pat naujesiems, kuriems mes patarnaujame, kad mūsų firma tęsia siuntinių persiuntimą į Sovietų Sąjungą.

Mes esame įgalioti VNESPOLYTORG tęsti siuntinių siuntimą ir mes garantuojame, kad siuntiniai bus pristatyti ir labai skubiai.

Visi mūsų skyriai turi didelį pasirinkimą siuntiniams reikmenų (audinių, odų ir t. t.) labai prieinamomis kainomis.

Visi mūsų skyriai suminėti žemiau ku geriausiai jums patarnaus pagal kiekvieno individualius pageidavimus.

NEW YORK 3, N. Y.	39 Second Avenue	Tel. AL 4-5456
BROOKLYN 11, N. Y.	370 Union Avenue	Tel. EV 4-4952
BROOKLYN 7, N. Y.	600 Sutter Avenue	Tel. DI 5-8808
PATERSON 1, N. J.	99 Main Street	Tel. MU 4-4619
VINELAND, N. J.	West Landis Ave. (Greek Orthodox Club Bldg.)	Tel. HO 1-2750
LAKEWOOD, N. J.	128 4th Street	Tel. LO 2-1446
NEW HAVEN, Conn.	6 Day Street	Tel. HU 1-2750
PITTSBURGH 3, Pa.	1015 East Carson St.	Tel. TO 1-1068
CLEVELAND 13, Ohio	904 Literary Road	Tel. TO 1-1068
WORCESTER, Mass.	174 Millbury Street	Tel. SW 8-2868
HAMTRAMCK, Mich.	11333 Jos. Campau	Tel. TO 7-1575
CHICAGO 22, ILL.	2222 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6966
CHICAGO 8, ILL.	3212 So. Halsted St.	Tel. WA 5-2737
LOS ANGELES 22, Cal.	960 So. Atlantic Blvd.	Tel. AN 1-2994
SAN FRANCISCO, Cal.	2076 Sutter Street	Tel. FI 6-1571
NEWARK 3, N. J.	428 Springfield Ave.	Tel. BI 3-1797
PHILADELPHIA 23, Pa.	525 W. Girard Ave.	Tel. WA 2-4035
WATERBURY, Conn.	6 John Street	Tel. PL 6-6766
GRAND RAPIDS, Mich.	606 Bridge St., N. W.	Tel. GL 9-2256
DETROIT, Mich.	7300 Michigan Ave.	Tel. VI 1-5355
PASSAIC, New Jersey	176 Market Street	Tel. GR 2-6387
ATHOL, Mass.	61 Mt. Pleasant St.	Tel. CH 9-6245
BOSTON, 18, Mass.	271 Shawmut Ave.	Tel. LI 2-1767
BUFFALO 6, N. Y.	332 Fillmore Ave.	Tel. TL 6-2674
HARTFORD, Conn.	132 Franklin Ave.	Tel. CH 6-4724

Vineland, N. J. skyrius atidarytas tik penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais.